

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 1/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14
leu; a doua oară 12 leu; a treia
oară 8 b. de fiecare publicare.
Atât abonamentele, cât și inserți-
unile sunt a se plăti înainte în Arad.
Telefon pentru oraș și comitate
Scrieri nefrasecate nu se primesc

Anul VIII.

NUMER DE DUMINECĂ

Nr. 21.

Reforma învățământului poporal.

De ce ne-am temut, a urmat. Guvernul maghiar s'apucă cu mână sacrilegă de schimbarea acelor legi fundamentale, pe cari în 1868 era liberală le-a creat în Ungaria și cari legi vesteau principiul, fără cari principiul, era imposibil a crea în 1868 pacea în Ungaria.

Cine ar fi crezut că alcătuirile liberale ale unui Francisc Deák și Iosif Eötvös, să fie vre-odată de oameni slabi și ignoranți în acest chip desfigurată? Amărăciune cuprinde inima fie-cărui român, gândindu-se la aceasta apucătură tirană a guvernului. Ingrijorare i-se furizează în suflet, văzând cum un guvern, a cărui chemare ar fi a promova și ajuta binele public, a apăra interesele tuturor cetățenilor și a susținea cu înțelepciune pacea internă, cât de mult își uită de datorință, numai pentru-ca să poată face politică de rassă. Unde vom ajunge, când propriul nostru guvern în chip atât de brutal se silește a pune pedeci dezvoltării noastre culturale, a călca în picioare drepturile noastre dezvoltate pe base istorice de-arândul veacurilor și garantate prin legi pozitive?

Cine va fi în stare, în ast-fel de împrejurări, a ne apăra pe noi și interesele noastre de asalturile absolutismului barbar îmbrăcat în haina constituționalismului? De ce turbură guvernul maghiar atât de adânc pacea cetățenilor nemaghiari și expune sufletele într-o ne mai pomenită agitație? De ce abuzează guvernul maghiar atât de fără rușine de încrederea cetățenilor pusă într'insul, când a pelează la forță spre a-și continua politica absurdă?

Volnicia tot-deauna se răsbună. Dacă guvernul maghiar se pretează la ast-fel de volnică temerare și în chip atât de pervers tinde a întoarce puterea de stat împotriva unei mari părți a cetățenilor, bine, facă, dar știe Europa, că naționalitățile aici în Ungaria luptă pe viață și pe moarte sunt silite a duce împotriva guvernului maghiar, care guvern turbură liniștea milioanele aici în Orient și care provoacă neîncetată luptă numai spre a-și pute folosi puterea de tiran pentru o politică cu tendință de rassă.

Simțind că poate exercita puterea de stat, așa zicând aproape fără rezistență, trece pe terenul despoierii de drepturi și tinde a centraliza totul. Voința lui este, ca ceea-ce câte un bătut la cap din ministerul de culte află de bine, aceea s-o urmeze ținând în vedere forța brutală — fără nici un cuvânt, țeara întreagă. Voința guvernului este să introducă și în școlile noastre așa numita politică națională maghiară (magyar nemzetpolitika). Sub firma sunătoare a politicii naționale maghiare, fie-care învățator va fi

un agent politic, care va urmări, pe sate, cu atențiune convingerile politice ale concetățenilor săi și a cărui datorie va fi, să desbrace pe concetățenii săi nemaghiari de haina naționalității lor. Ocupațiunea învățătorului, a inspectorului, va fi deci nu instrucțiunea, ci agentura politică. Asta poate să fie o politică de rassă à la Beksics, dar nu poate fi politică de stat în Europa. Dacă crează deci ast-fel de stări asiatică, nu se mire dacă prin faptele sale atîta la ură pe cetățenii nemaghiari în contra rasei maghiare.

Ca să-și justifice procedura înaintea lumii guvernul maghiar, s'a îngrijit de diferite pretexte sunătoare, ca să ducă în rătăcire pe cei nepricepători în cauză. Astfel între altele, frase goală cea mai principală este aceea, că în școlile naționalităților se petrec »uneltiri antipatriotice« și că »mai ales forma actuală a cvalificațiunii învățătorilor, nu dă destulă garanță, că în toate școlile populare confesionale susținute de naționalități să fie instrucțiunea patriotică corespunzătoare intereselor statului«.

Sperăm că prelații noștri, cari vor fi prezenți la ancheta din 27 crt, vor avea ocaziune în mod oficios și în chipul cel mai hotărît a respinge insinuarea aceasta perversă. Cine a dovedit vre-odată pân'acuma acusa lipsei de patriotism împotriva școlilor noastre?

Când s'au ivit excepții împotriva școlilor noastre și când s'au luat măsuri pentru îndreptarea greșelilor? Dacă pentru altceva nu, cel puțin pentru salvarea aparenței trebuia să facă guvernul pași în privința aceasta, ca să-și justifice buna credință. Dar pe altă parte logica lucrului este, că dacă o școală nu corespunde legii, susțitorul școlii să se provoace a se conforma dispozițiilor legii. Făcutu-s'a asta la noi? Nici odată. Doar nu asta-i trebuie guvernului. Guvernul voeste ca elevii naționalităților să-și capete instrucțiunea în limba maghiară în școlile elementare. Și, câtă răutate nutrește față de noi, o dovedește și aceea, că până și instrucțiunea religioasă ar dori-o în limba maghiară. Aceasta-i adevărat atentat în contra autonomiei noastre. Guvernul vrea »ca învățătorul poporal în simțire și în suflet să fie om maghiar curat«? D'apoi pe noi vreau să ne șteargă de pe fața pământului? Și de puțințele drepturi de pân'aci vreau să ne despoae? Noi nu suntem cetățenii decât la achitarea contribuției de sânge și avere, de noi numai atunci este lipsă?

Legea instrucțiunii populare și legea pentru egală îndreptărire a naționalităților dispune, ca ori-ce cetățean al statului să-și câștige instrucțiunea în limba sa maternă. După lege: »ministrul este îndatorat a se îngrijii, ca în școlile de stat, după putință, cetățenii de ori-ce naționalitate, ce locuesc în

masse mai mari, în apropierea ținuturilor locuite de dînsii, să se cvalifice în limba lor maternă, pîna unde începe educațiunea mai înaltă academică«. De aceasta nici când nu s'a îngrijit guvernul, nici acolo unde locuitorii sunt curat români. Instrucțiunea în limba maternă numai într'atîta voeste s'o permită guvernul paralel, încât aceea este necesară pentru învățarea limbii maghiare. Dacă copilul nu vorbește altă limbă și voeste a-l instrua în limba maghiară, firește, o anumită vreme trebuie să traducă din ungurește în românește și întors, pentru-că altfel nici când nu-și va însuși limba maghiară. Ear aceasta nici pe lângă cea mai mare bunăvoință nu se poate numi instrucțiune în limba maternă. Acest sistem de instrucțiune însă, durere, va avea numai acel rezultat, că copilul român nu va ști vorbi corect nici ungurește nici românește. Pentru-că băiatul acasă va vorbi românește, în școală ungurește. Rēul zace numai în faptul, că pîna când la continuarea studiilor copilul maghiar își învață mai ușor lecțiile, pentru-că posedă limba, băiatul român nu poate ținea pas cu dînsul, pentru-că întăiu trebuie să învețe limba grea pentru dînsul, maghiară, ca să poată înțelege obiectele de studii. Copilul maghiar este deci în avantajul colosal, asupra celui român. Copilul român nu-și poate dedica mintea, sîrguința, asupra obiectelor de studiu, ci numai asupra însușirii limbii. Din punct de vedere pedagogic deci se ivește o excepție temeinică în contra proiectului. Simțind guvernul, că învățătorul de naționalitate maghiară, în ținuturi curat românești, n'o duce la nimic cu tendențele sale de maghiarisare, acum ar voi să folosească puterile didactice române spre maghiarisare și pentru cuvântul acesta vrea să exercite influență așa grozavă asupra învățătorilor confesionali.

Guvernului maghiar, în motivarea procedurii sale de desnaționalizare, îi place a ne asemăna pe noi tot-deauna cu Polonii din Germania. Și aceasta mai ales cu scopul să seducă străinătatea. Exemplul acesta este propriu a pune în evidență intențiile guvernului. Însă aceasta îi vor crede-o guvernului numai aceia, cari nici măcar superficial nu cunosc istoria Ungariei. Noi naționalitățile nu putem fi asemănați Polonilor din Germania. Noi avem aici drepturi dezvoltate pe base istorice și garantate prin legi. Noi, Românii, avem autonomie bisericească sancționată de Majestatea Sa, și pe care guvernul voeste s'o calce acum în picioare. Unde este în Germania ori în altă țeară lege despre egală îndreptărire națională? Aceia cari tot la istorie le place să se provoace, acum de-odată vreau să uite dezvoltarea istorică? În 1868 restabilirea păcii interne numai cu legea amintită a fost cu putință. Dacă guver-

nul maghiar voeste să părăsească terenul pe care a stat Deák Ferencz și vrea să truncheze legile din 1868, pe vremuri vecinice va turbura pacea cetățenilor. Stări Macedonice în chipul acesta se pot crea cu mai multă siguranță. Și încă un cuvânt. Politicianii români cari și-au ales loc în partidul liberal, la vremea sa când s'au adus legile din 1868 au sprigit partidul liberal în convingerea, că partidul acesta va asigura drepturile poporului român înscrise în lege pentru-că aceasta o dictează înțelepciunea politică, cinstea politică. Atunci aceia cari nu s'au încrezut în sinceritatea partidului liberal au fost timbrați de agitatori. Ear azi se dovedește că aceștia din urmă au avut dreptate. D'aceia întrebăm pe domni deputați cari ocupă loc în partidul liberal, în ce chip pot concorda temerarul proiect de lege al guvernului cu legile fundamentale din 1868 și cu însăși liberalismul? Când domni deputați ved că guvernul maghiar în mod brutal și volnic voiește a ne pune pedeci în calea dezvoltării noastre culturale, când ved că ne calcă în picioare autonomia noastră bisericească și celelalte drepturi asigurate prin legi, mai vreau oare dănsii să spriginească și pe mai departe acest guvern?

Oare nu ar fi de datorință lor, nu ar pretinde onoarea națională a poporului român, că cu considerare la tendințele de o ne mai pomenită despoire de drepturi, să părăsească până la unul partidul liberal și prin aceasta s'arate Europei — că acel guvern, care în Ungaria se numește pe sine liberal, este reacționar în supremul grad?

Azi când pas de pas mereu găsim combinări, când ne vom desbrăca de naționalitatea noastră, într'un veac ori într'un jumătate veac, când vedem că guvernul acesta atentează la viața noastră, ne amenință cultura, trebuie să arătăm lumii culte, că guvernul acesta crează stări asiatice în mijlocul Europei și pune în primejdie continuă pacea aici în Orient. Ear dacă cine-va ar dubita cât de puțin în adevărul afirmațiilor noastre, cumpere-și cartea „Allami népoktatás“ a d-lui consilier ministerial de culte Halász Ferencz (autor și al acestui pro-

iect de reformă). Acolo va afla informațiuni exacte.

De acea zicem, dacă pe deputații români în adevăr dragostea pentru poporul român și nu detestabila ambițiune egoistă i-a mânat în partidul liberal — azi trebuie să părăsească acest partid! Asta ar trebui s'o facă, pentru-că asta o cere înțelepciunea politică, cinstea politică, pentru-că politician român cinstit, nu poate sprjini această politică ucigătoare a guvernului. Și dacă deputații liberali români, nu vor trage consecințele din politica guvernului — atunci dănsii nu sunt altceva de cât trădătorii poporului român. . . .

Serbarea dela Putna și rectorul universității din Budapesta.

Se putea oare, ca șovinismul maghiar se rămână indiferent față cu o serbare românească ca cea dela Putna?

Nici vorbă! Rectorul informat fiind, că aceasta serbare e a tuturor Românilor, și că și studențimea română din Ungaria se pregătește a lua parte cu trup și suflet, — a aflat de bine a amenința și încă teribil — cu eliminarea.

Nu voim a constata intru cât se justifică ori nu se justifică, procedura rectorului din Budapesta — voim însă să protestăm contra tuturor acelor compatrioți șoviști, cari nu se sfiesc a înăbuși simțemintele nobile ale tinerimei noastre. . . simțemintele iubirii de neam, simțemintele de venerațiune și admirațiune, ce le datorim mărețelor noastre figuri din trecut, cari cu cuvântul, cu condeiul ori cu spada au luptat pentru fericirea unui popor, cum e poporul românesc. Căci pentru Dumnezeu, — se poate oare ca 3 milioane și jumătate de români din Ungaria să renunțe trecutul lor, de gloria străbunilor numai și numai de dragul șovinismului maghiar?

Cu cât acest șovinism se dovedește mai temerar cu atât simțemintele de ură, ce

civilizația din Europa. El nu este numai a înșiși șoviștii și-le causează în inimile noastre — se vor potența, — ear dragostea de neam și a tot ce-i românesc se preface în simțeminte neperitoare, cari ne determină faptele în conformitate cu conștiința românității noastre.

Nu este în stare nimic pe lume ca să ne împiedece cugetarea și simțirea — cugetarea românească, simțirea românească. Cu atât mai puțin svircolirile dlui rector.

Una însă a ajuns rectorul Universității din Budapesta, — adică:

1) tinerimea română din Ungaria nu va putea să se espună furiei șovinismului, și să meargă la Putna;

2) interesul, dragostea față cu aceasta serbare de sigur se va generaliza — chiar și cel mai indolent Român, indiferent, apatic, va ști să se încălzească ca la razele de glorie națională ce transpiră din sfântul mormânt dela Putna, care glorie străbună planează asupra românismului întreg. Și dacă nu vom putea să ne exprimăm sufletul plin de mândrie acolo — la mormântul Marelui Ștefan — toată Româniimea din Ungaria, mic și mare, tiner și bătrân, bogat și sărac, domn și țeran — dela vlădică până la opincă în ziua cea mare de sărbătoare în casele noastre fără pompă orbitoare, cu smerenie și însufleții în toată firea. . . vom dedica câte-va clipe din viața noastră amintirii Marelui Erou, în rugăciuni și evlavie vom fi cu sufletul la Putna;

3) Maghiarii se dovedesc de cei mai înfierbântați șoviști din lume cari nu stimează aceea, ce este altuia — merg așa departe, în cât voesc să ne croiască până chiar bătăile inimii.

4) nu numai, că nu ne lasă să ne adorăm mormintele sfinte ale noastre propii, — ci ne silesc fără doar și poate să fim așa de slugarnici și așa de ascultători, ca contra firii se stimăm pe ale lor. «Ce ție nu-ți place altuia nu jace». Ștefan cel Mare n'a luptat numai pentru moșia străbună — dănsul a luptat și pentru creștinătatea și

SCHIȚĂ de CĂLĂTORIE dela sfârșitul VEACULUI XX.

„Credința 'n zile de-apoi.
E singura tărie 'n noi.

Oamenii Nordului, Englezii, Șvedezii, Norvegienii, etc. sunt doritori de a căuta să aducă lumină asupra celor ce sunt în întunecime.

Așa, am auzit de Stanley, că a explorat întunecimile Africii, Nansen întunecimile Polului Nord, etc. etc

Tot un învățat englez, pe la anul 1884 pusu-șia de gând să exploreze întunecimile — Ungariei.

Nu cunoștea el țara aceasta, de cât dintr'o ediție engleză a „Scrisorilor din emigrație“ ale unui oare-care Kossuth Lajos, în cari cetise, că locuitorii acestei țări, care sunt maghiari, sunt mai liberali de cât Englezii. Il interesa deci, să cunoască acest specimen de țară și de oameni.

Pornit la drum, cu un tovarăș neamț și cu un „Baedexer“, ajunge pe pustele Ungariei. Văzând întinderile de pământ, întrerupte din când în când de hotărnicitori salcâmi, își aduce aminte că poetul german Lenau a căutat pe „csikos“. Caută cu ochii pe tipicul csikos.

A! Iată că trece în revistă câmpul verde de primăvară, un călăreț îmbrăcat așa cum văzuse el în tablourile dintr'o carte veche: „Ungarn in Wortund Bild“.

— Iată „csikosul“! exclamă englezul „Csikosul“ trece pe lângă trăsura ce duce pe exploratori. Englezul îl fixează, ca să observe tipul, și apoi zice, mirat oare-cum, tovarășului său: — Eu așa știu că Maghiarii sunt din vița ural-altaică și că s'au dezvoltat în tip frumos prin absorbirea elementului slav. Dar „csikosul“ acesta ce trecu, are tip semit! Cum asta?

Neamțul răspunde:

— He, domnule! A fost oare-când cum zici d-ta. Se vede că vorbești din carte. Ungurii astăzi nu mai sunt cei ce muncesc. Cei-ce câștigă și domnesc, astăzi în acest pământ, sunt de altă viță.

— Și cum e cu puțință aceasta?

— Asta e rezultatul politicei șoviste maghiare de un veac. Veneticii, văzând că Maghiarii vor să absoarbă — cu legea și cu gura — pe toate neamurile nemaghiare din patrie, au licitat peste ei „în patriotism“ adică în șovinism și așa i-au dat gata.

— Cine e prim-ministrul țării? întrebă intrigat englezul.

— Pénzesi Kelemen, alias Chobi Silberstein.

— Hm!.. Va să zică... din Occidentul Asiei au ajuns în Orientul Europei, ca creatură a veacului luminilor?

— Să vezi d-ta, produsele veacului luminilor mai încolo!

Cu vorba, trec călătorii prin câte-va sate. Englezul simte că din sate lipsește un lucru esențial. După oare cari reflexiuni întrebă:

— Dar biserică nu sunt p'aici? Nu ved tururi! Oameniiăștia nu se roagă lui Dumnezeu?

— Sunt fără confesiune cei mai mulți maghiari. Așa s'a prins legea p'aici!

Englezul dă din cap, cu un gest de mirare.

— Continuă neamțul.

— Credință și biserică tot mai este la un biet popor sărac, care nici mort nu se lapadă de legea și limba sa. Sunt Românii.

— Românii? Românii? Ha, aceia au ce mai strălucit stat de cultură în părțile astea dar.

— Ei, și de un sânge cu cei din regal sunt cei de aici.

— Și aceia nu s'au prăpădit?

— Nu, că sunt mulți la un loc și nu se amestecă cu alte neamuri, în biserică și prin presă își susțin și cultivă limba armonioasă și ușoară.

— Sunt credincioși?

— Se leagă de biserică și limba lor, dă nici o silă nici o ademenire nu-i poate frânge.

Ajung călătorii la un sat românesc, unde preotul face litie la câmp. Ei se opresc și ascultă. Englezul admiră evlavie și cântecele; adânc impresionat zice;

— Astia se vede că au bună școală. . .

— Ba din contră! replică Neamțul. La începutul veacului guvernul țării le-a luat școala și a impus învățământul numai în limba maghiară. Dar lucru curios! Ei s'au retras și întărit în biserică; și în loc să învețe în limba străină lor, elei dela învățătorul maghiar s'au neo-maghiar, copiii învățătorului maghiar toți au învățat românește.

— Așa și este legea firei! Dar ce oameni au putut fi atunci la conducerea instrucției țării cari să facă astfel de boacâne? Când s'a început în Ungaria învățământul într'o limbă necunoscută școlărilor?

DIN ROMANIA.

10 Maiu. A 38-a aniversare a întronării Regelui Carol și a Dinastiei și a 27-a aniversare dela proclamarea Independenței și a 23-a dela încoronarea Regelui — 10 Maiu 1866 — 10 Maiu 1877 — 10 Maiu 1881 — a fost sărbătorită eri cu același entuziasm cald și înălțător, atât în Capitală cât și în restul Țării.

In Capitală. Măreța aniversară a fost anunțată Capitalei printr'o salvă de 21 de tunuri.

La orele 10 și jumătate dimineata, un Te-Deum solemn s'a oficiat la Mitropolie, în prezența MM. LL. Regele și Regina și AA. LL. RR. Principii Moștenitori și a Copiilor Lor, miniștrilor, membrilor Corpurilor legiuitoare aflate în Capitală, a înalților demnitari ai Statului, a ofițerilor generali și superiori din garnizoană.

O companie de onoare, cu drapel și muzică, a dat onorurile militare.

După terminarea serviciului divin, M. S. Regina și A. S. R. Principesa Maria cu Copii Principari, în trăsura înhamată a la Daumont, ear M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand călări, urmați de un strălucit stat-major și atașatii militari străini, și escortați de divizionul de jandarmi călări, au mers, aclamați pe tot parcursul de o mulțime imensă, la Bulevardul Academiei, unde, prin îngrijirea Primăriei Capitalei și a ministerelor de război și interne, se ridicaseră mai multe tribune pentru invitați. Aci, în fața statuei lui Mihaiu Viteazul, M. S. Regele a primit defilarea trupelor din garnizoana Capitalei, puse sub comanda superioară a A. S. Regalei Principelui Ferdinand.

Ținuta trupelor a fost admirabilă.

Imensa mulțime aplauda cu entuziasm trecerea diferitelor corpuri de trupă.

Orașul a fost pavozat, ear seara splendid iluminat. Muzicile au cântat pe diferitele piețe publice, s'au tras focuri de artificii ear până târziu noaptea o mulțime enormă a circulat pe strade.

În tot timpul zilei registrele la Palat au stat deschise și un mare număr de persoane, din toate treptele sociale, s'au înscris, manifestându-și sentimentele lor de iubire și devotament către Tron și Dinastie.

Din toate părțile țării s'au adresat Majestațiilor Lor călduroase felicitări și urări cu ocaziunea întregii aniversări de eri.

lerii, la orele 3 după amiază s'a dat, la Teatrul National, o frumoasă serbare școlară.

Măreța aniversare de eri a fost sărbătorită în toate comunele urbane și rurale din țară prin servicii religioase și diferite festivități.

Pelerinajul de la Florica. Iubirea lui Dumnezeu pentru o națiune se manifestă prin oamenii geniali, ce dănsul face să se nască. Numai oamenii de geniu pot intrupa în ei aspirațiunile unui întreg popor.

Națiunea română a avut fericirea să posedo pe Ioan Brătianu, care inzeștră fiind de inteligența cea mai înaltă și având în sine focul sacru al patriotismului, a putut să intrupeză în sufletul său toată inima și întreaga putere de bărbăție a neamului românesc. Cu o asemenea pozoabă divină, Ioan Brătianu a putut să lupte fără preget, mai întâiu la luminarea poporului său, pentru ca în urmă să poată bine vedea mărirea și gloria la care doria el să'l ridice.

De la 1848 — 1877, Ioan Brătianu — ființă vrășmașă a întunerecului — muncește neobosit zi cu zi și oră cu oră la ridicarea lîntoiului cel gros ce apăsa greu pe pleoapele ochilor poporului român, lîntoiu aruncat de un capriciu nefavorabil al soartei, dar bine menținut și cu tărie fixat de mâini interesate. Această pânză groasă, ce reprezenta întunecimea minții și stingerea sentimentului al Românilor, fu cu deplină victorie smulsă pentru tot d'auna de Ioan Brătianu.

După ce astfel acest mare geniu, arată poporului lumina și splendoarea zilei zdrobind sclavia intelectuală în care se afla, îi reaprinde apoi focul patriotic și iubirea de pământul strămoșesc.

Atunci Ioan Brătianu îmbracă acest popor pe care deja îl luminase și înflăcărase cu haina albă și frumoasă a libertății politice distrugând prin războiul din 1877 sclavia dominațiunei străine.

Ioan Brătianu a plecat din lume fericit de fericirea țerei.

Duminecă cu trenul de 7.55 m. dim. a plecat din gara de Nord, un numeros public pentru a asista la Florica la celebrarea serviciului divin pe mormântul marelui bărbat, regretatului Ioan C. Brătianu.

Trenul special cuprinzând un număr destul de mare de vagoane, era înșesat de public, cea mare parte studenți.

Intr'un vagon de clasa I se aflau mai mulți deputați, senatori și alte persoane marcante, iar cu alte trenuri deja plecaseră la Florica alte numeroase persoane.

nostru, el este și trebuie să fie al Europei întregi. Cu mai mare drept de cât un scriitor de romane... care afară de paroxismul exclusivismului maghiar, n'a avut milă și îndurare pentru popoarele suferinde... precum sunt cele din Ungaria, — pentru simplul motiv, că nu se lase exploatare de jidanii. Ci aici fie zis — n'ar trebui ca să mai lăsăm jidanii să ne defaimă pe toți aceia, cari au luptat pentru creștinătate.

De sigur Europa creștină — prin mijlocirea fraților liberi din România va fi pusă în cunoștința acestor lucruri jidovești.

Deoarece — tinerimea română din Ungaria, mai ales cea din Pesta, împiedecată nu poate conduce mișcarea în vederea sârbării dela Putna — ar fi bine ca cei din Viena să iee angajamentul de a organiza și de a reprezenta și pe cei din Ungaria...

În fine, ca să se vadă liberalismul din Ungaria în comparație cu cel din Austria, vom aminti că Putna este în Bucovina, țărșoară adnectată dela Moldova la Austria.

Cu toate acestea Austria, guvernorul Bucovinei, Prințul *Hohenlohe* nu se teme ca Românii vor aduce lumea la pierire — dacă vor peregrina la mormântul Marelui Ștefan — nu numai, că a încuviințat sârbarea, ba va fi și el de față — se deee onorul cuvenit unui fost domnitor...

Ce ar face guvernul maghiar? O, Doamne — procesele s'ar ținea lanț — eliminările ar fi la ordinea zilei, temnițele pline, ear de serbare nici pomenire. Frumos! Foarte frumos! Și se mai dubitez în acest element de ordine și cultură care își aroagă misiunea se învețe Orientul la civilizație.

Bravo ție imperialism! Am zis!

Hotărîrea sinodului din Blaj. Energetică atitudine a sinodului din Blaj față de proiectul lui Berzeviczy a aflat resune în presa maghiară. „Budapesti Hirlap“ în numărul de ieri publică din condeiul cunoscutului Jancso Benedek un articol, în care se țice că proiectul lui Berzeviczy, firește nu conține nimic vătămător pentru naționalități și că alarma din Blaj ce s'a dat înainte de a se cunoaște elaboratul ministrului, dovedește că alte scopuri — străine de proiect — urmărit episcopatul gr. cat. Și episcopul — agitator?

— La începutul veacului nostru.
— E cu putință? Na, Kossuth, Kossuth, „du hast mich verbrannt“ cu „liberalismul“ nostru.
— Și noi, Germanii, am suferit aceleași loturi, dar noi suntem „Kulturvolk“ și nu ne-am maghiarisat. Pe ceilalți i-a salvat masa lor mare...

— Și credința, și alipirea de limba lor. Cei ce au pierdut mai mult în această evoluție forțată, sunt Maghiarii. Ei au creat pentru alții.

— Dar au creat pe nisip. Și totul se va pulbera, când asupriții își vor da mâna. Și la Pesta nu le trebuie de cât credință și dragoste de neam...

Luându-și mai departe drumul Englezul frezonând în gând „libertate, frățietate“, — apoi „credință, iubire, muneă“, grăiește:

— Kossuth, Kossuth, cum se zice ungurește?...
— Bacsapál!

Și începe să răsfoiască în „Baedeker.“

Metempsych.

DOI VOINICI.

Turci, Tătari, războiu și ciumă
Bântue în țara toată.
E o vreme blătămată.
Trece un voinic călare
Inoptat pe drumul mare...

Morți de spaimă, arși de sete
Sboară cal și luptător.

Puturile 's otrăvite.
Peste țarină pustiite
Pasări mari de pradă, cete,
Trec și țipă speriete
Și s'abat departe 'n sbor...

Munții se scufundă 'n zare,
Drumul nu se mai zărește...
Calul, pas cu pas slăbește,
Pas cu pas se poticnește
Și tresare.
Iar singurătatea crește,
Tot mai înspăimântătoare.

Ah, și'n liniștea de moarte
Se aude-un glas, pierdut,
Parcă vine de departe...
Cine ar putea să fie
La o vreme-așa târzie?
Poate i-s'o fi părut...
Stă, ascultă, vrea să vază...
Calul sforăe... o groază
Fără margini înleștează
Pe voinic...

Nu mai vrea acum să știe
Nici de drum, nici de nimic
Aiurit, intoarce calul
Scapără schintei și sar
Sub copite...

Peste ripe și ponoare,
Cal și călăreț dispar...

Neagra zare
Îi inghite...

Glasul însă crește, rar,
Se aude tot mai bine:
Vine...

„Aolică ce păcate!
Turci au dat, Tătari au dat,
S'au închis crășmele 'n sat;
S'au închis crășmele toate,
Si eu tot m'am îmbătat!
Nici de Turc, nici de tătar
N'am avut și n'am habar!“

E un biet creștin cuminte,
A băut
A petrecut
Și tot cântă înainte:

„Aolică, ce păcat!
Turci au dat —“

Și se pierde'n depărtări
Incurcând două cărări...

St. O. Iosif.

Note politice.

Ciudații oameni trebuie să mai fie și fruntași Ungurilor... Pe când nu este unul singur care să nu-și frământă minte cum ar putea să facă din noi toți — Unguri, să nu mai fie în țeara asta de cât un singur neam, — p'atunci de *ai lor* nu se îngrijesc, ci lasă ca sărăcia să-i copleșească până la așa grad, în cât din an în an tot mai mulți Unguri iau lumea în cap, ducându-se cei mai mulți în America.

Ba dimpotrivă: par'că însuși fruntașii politicei ungurești îndeamnă poporul și-l ajută să plece în lume. Astfel, se știe, înainte numai cu câte-va săptămâni stăpânirea ungurească a legat contract cu niște englezi proprietari de corăbii în privința ducerii, peste Fiume, a cetățenilor ungari în America. Statul ungar nu numai că ajută în fel și chip pe societatea engleză »Cunard-Line«, dar i-a și chezașuit pe an 30.000 nenorociți cari își părăsesc vatra strămoșească.

Și n'ar fi de zis nimic, dacă am ști că se duc în America oameni harnici cari știu meserii și astfel pot găsi de lucru acolo, așa că peste câțiva ani ni se întorc eară, aducând cu dânsii bani. Cine nu știe însă că niște nemernici plătiți de societățile cari au corăbii umblă pe sate și prostesc poporul — mai ales maghiar și slovac — să plece în America, ademenindu-l cu tot felul de povești despre traiul d'acolo.

Ungurul, cărui îi place să trăiască bine, se lasă ademenit. Slovacii, fiind-că și așa mor de foame, se duc și ei cu grămada, așa că în anul acesta sate d'arândul nu aveau ce să trimită la asențare, bărbații toți fiind duși în lumea mare.

Și ce pătesc pe unde se duc?

Să cetim numai mărturisirile ministrului afacerilor din lăuntru ale țării, care într'un raport publicat mai zilele trecute zice:

»Ne-am îngrijit și de aducerea acasă a cetățenilor ungari duși în America, îndeosebi în Brazilia, cari din cauza *stărilor triste de lucru de p'acolo au ajuns în cea mai cumplită suferință*. Nefericiții aceștia cu grămada *au cerut să fie reduși în țeară*, dar asta n'a fost cu puțință, pentru-că *ei sunt așa de mulți*, în cât aducerea lor acasă ar cere o cheltuială pentru care n'avem bani. D'aceia s'a făcut înțelegere cu ministrul afacerilor din afară ca acesta să îngrijească prin consulate de aducerea acasă în locul întâiu a bolnavilor, apoi femeile și copiii!

Va să zică: pe când ministrul peste visteria țării spune că în viitor vor trebui ridicate dările, că altfel nu-i din ce plăți armată și atâția slujbași cari cer într'una sporierea plății lor, pe atunci și dacă s'ar putea stoaice de ici colo câte-va miloane, stăpânirea țării nu se grijește să dea banii pentru aducerea în țeară a nefericiților cari cerșesc pe ulițele orașelor americane, ori sunt prin spitalele și temnițele d'acolo (prinși ca vagabonzi, în cât i-a mers vestea Țării Ungurești), ci după cum știm, ministrul Berzeviczy are de gând să sporească printre Români, Slovaci și Nemți școlile ungurești, crezând că de azi pe mâne ne face ca și Tatăl nostru — *ungurește* să-l zicem!

Se mai adaogă acestei stări de lucruri și faptul că între Unguri chiar ar trebui o mulțime de școli, dar ministrii întotdeauna au căutat să se arate vrednici făcând școli ungurești printre celelalte neamuri. Așteptând, bine înțeles, dela aceste școli minuni: să învețe întreaga suflare din țeară — *ungu-*

rește. Căci ministrii de asta au grije, ear nu să învețe copii a scrie, a ceti și alte lucruri folositoare în viață.

Oare când așa stau lucrurile, nu zicem prea puțin numindu-i ciudați pe fruntașii Ungurilor? Nu s'ar putea zice despre ei că sunt și — păcătoși?!

Unul din *Zoltani* din parlamentul din Budapesta, deci un compatriot al nostru și confrate tot-odată, inspirat de sublima zi a pogortrei Duhului sfânt asupra omenirii, dedică un avântat articol, în fruntea ziarului „*Fuggellen Magyarorszag*“, neamului său iubit.

Îți pare nu știu cum, când vezi pe *Lengyel Zoltan* „predicând“ în peste o jumătate de pagină despre credință, mângăere și dragoste creștinească.

Obstrucționistul fruntaș vorbește despre armonie, bine și dreptate?

Fruntaș vorbește despre armonie, bine și dreptate?

Dar în fine, nu-i lipsesc nici accentele de „energie“. De pildă:

„Învăța-ne (Doamne) să ne infuriem (contra vrăjmașilor)... Cultivă ură neîmpăcată în copii nostri, contra vrăjmașilor nostri“.

În aceste frase, fără îndoială, se simte o a-finitate morală între creștinul *Zoltan* și Talmudul.

Românul, de es. zice, de cel-ce se infuriază, că n'are dreptate; și despre cel-ce poartă ură la inimă, că moare curând.

Care să fie dar mai dreptcredincios, *Zoltan* ori noi?

Dar spune confratele dela „*Fuggellen Magyarorszag*“ și lucruri prețioase, bune și potrivite și pentru noi:

„Egoismul, vânătoarea de procopseală, pedepsește-te, (Doamne) fără cruțare; *cel-ce-și vinde neamul să moară pe eșafodul infamiei*“.

Aceste sunt foarte frumoase vorbe. Dar ne permitem a întreba aci pe dl *Zoltan* et consortes, *Berzeviczy* etc. — cum să moară cel-ce vrea să impună altora vinderea neamului?

Hic Rhodos!

Lăsăm ca masa „părinților patriei“ să-și dea răspunsul și să-și tragă consecvențele, preconisate, ca implorare către Duhul sfânt, de prim-redactorul ziarului independist.

Dar în fine, ne asociem și noi de curat patriotism la această dorință a confratelui maghiar pentru neamul său:

„Curăța-ne (Doamne) rassa (fa) de parasiți, de săracii cu duhul, de mișei și de trădători!“

Amin!

Domnul *Lendl*?

Domnul *Dr. Lendl Adolf*, născut din părinți șvabi, de present membru al partidului neo-maghiar, și „liberal“, represintă în dietă un cerc românesc; și se plânge de soarta miseră a cian-gailor și maghiarilor din *Galint* și *Babșa* (*Magyarorszag* dela 25 Maiu).

S'apoi să mai zică cineva, că spiritul „patriotic“ nu câștigă teren! De sigur că puținii vor mai fi d'al de dl deputat al *Récașului*.

Dar în fine ceea-ce vrea de astădată dl *Lendl* e frumos; d-sa vrea să li-se dea pământurile despădurite din numitele comune, aceluora cari le-au despădurit. De „sus“ i-se răspunde că „*transplantații*“ nu sunt buni de nimica.

Va fi sau nu adevărat, noi nu știm. În tot cazul e lucru dureros.

Dar noi știm un lucru și mai dureros din părți foarte apropiate de cercul pe care îl represintă dl *Lendl*, și anume:

Niște români harnici, voit-au să arendeze cu bani buni niște pământuri dela stat. Au umblat și s'au jebuit bieții Românași pe la toate domniile și tistiile. Și cu toate acestea ce rezultat? O simplă respingere a cererii lor. Pentru-ce? E secret de stat?

D-l *Lendl* e mandatarul unui cerc românesc. Crede d-sa că va mai fi?

Despre introducerea limbii românești în biserica Românilor.

Discurs rostit la 21 Martie (3 Aprilie) 1904 în ședință solemnă a Academiei române din

București

sub președința

M. Sale Regelui

de

Ioan Blann.

(Urmare și fine).

Dar ce dovadă mai hotăritoare trebuie spusă a ne arăta că până la domnia lui Brâncoveanu nu limba românească, ci cea slavă era la noi limba ritualului bisericesc, decât vestitele porunci pe cari, la 1698, le-a dat, în Mitropolia din București, Dionisie, Patriarhul Ierusalimului, lui Atanasie, Episcopul Ardealului, atunci sfânt? Aceste porunci date episcopului românesc de peste munți spre a se întoarce acolo întărit că ele, ca să păstorească turma cea bântuită de eresuri străine, au fost scrise și în condica sfântă a Mitropolii Ugro-Vlachiei.

La punctul 5 al lor se zice: „Trebuie arhieria ta, slujba bisericii, adecâte Ohtaiul, Miniaele și alte cărți ce se cântă Duminecile și sărbătorile și slujba de toate zilele, să te nevoiești în deadinsul să se cetească toate pe limba slavonească sau elinească, ear nu românească sau într'alt chip“. La punctul următor adaugă ca Evanghelia să pue să se cetească au slavonește au românește; ear la punctul 7 se spune episcopului să propovăduiască cuvântul lui Dumnezeu la Sârbi și la Ruși pe limba slavonească, ear la Români pe limba românească.

Spre sfârșitul domniei lui Brâncoveanu, la 1714, s'au tipărit în țeară la *Tîrgoviște*, întâia oră cele două principale cărți de ritual — *Liturghia* și *Molitvenicul*, întregi în limba românească.

Aceasta este întâia ruptură a tradiției slave. De acum cărțile tipărite numai românește sunt tot mai dese, ear cele cu cântări în limba slavă tot mai rare, la 1715, 1717, 1726 și cea din urmă la 1736.

Din aceste fapte se vede lămurit că scoaterea limbii slave din biserica Românilor și ridicarea limbii noastre naționale, ca limbă liturgică în locu-i s'a îndeplinit numai în întâiele 3 decenii ale secolului XVIII. Această schimbare atât de însemnată în istoria noastră culturală nu s'a făcut de-odată, nici prin poruncă domnească, nici prin hotăriri de sinoade și de prelați, ci cu încetul, prin trebuința din ce în ce mai mult simțită de toți și după-ce încetase și cauzele cari făcuse să se creadă că păstrarea limbii slave în biserica noastră era o necesitate pentru păstrarea ordoxiei.

Sire,

Alteță Regală,

Domnilor Colegi.

Această cuvântare poate prea obositoare a avut scopul de a arăta cum și când limba românească și-a îndeplinit emanciparea bisericească, luându-și locul de singură limbă a altarului și a stranei în bisericile poporului românesc, pozițiune în care nu mai fusese niciodată și dela care fusese ținută departe îndelung secolul de limba slavă.

Emanciparea s'a început tot lângă biserica către sfârșitul secolului XV și în secolul XVI apoi limba noastră a devenit limbă literară, limba cărții profane și a celei religioase în secolul XVII, și deabia la întâiele trei decenii ale secolului XVIII a ajuns ea și limba altarului, limba rituală a întregului cult bisericesc. Așa se vede din cercetarea cărților vechi.

Un mare dar dela Dumnezeu este această calitate a neamului nostru, care este înțelepciunea, cumpătul. Acest cumpăt și această înțelepciune s'au manifestat totdeauna atât în dezvoltarea noastră culturală și literară, cât și în cea politică. Incepe și fără s'gduire s'a înlăturat în secolii XVI, XVII și XVIII limba slavă din carea și din biserica Românilor, din actele particulare și din cele oficiale ale cancelariei domnești; fără s'gduire am intrat în spiritul culturii apusene, am schimbat direcțiunea de dezvoltare a limbii și am părăsit scrierea cirilică luând

locu i pe cea latină, mai întâiu în scrierea privată, apoi în cea oficială, și la sfârșit de tot — în zilele noastre — și în cărțile bisericești. Toată această mare reformă s'a făcut fără siluire, fără sguduiră, prin convingerea tuturor. De aceea ea este temeinică și efectele ei vor fi eterne, căci eternă va fi și viața și lucrarea neamului nostru.

De abia sunt două sute de ani, de când în casa Domnului Românul își aude numai limba lui strămoșească. Din Sătmar până la Mare și dela gura Tisei până la Hotin preotul și cântărețul cetesc și cântă Românului în limba lui părintească, iar acum de câte-va zecimi de ani Românimea de peste Balcani, înviorată de viața noastră de aici, se năzuește să și-o aibă și dînsa în școala și în biserica ei.

Această limbă este legătura sfântă, care face unitatea vieții sufletești a tuturor părților neamului nostru împreună sub deosebite stăpîniri. De aceea se cuvine să ne atingem de ea cu acel respect cu care omul cu minte se apropie de tot ce este sfânt. Respectul trebuie să fie îndoit, înzecit, când este vorba de limba bisericii, de limba sfintei rugăciuni și a sfințelor cântări, care ne înalță când suntem în bine, ne mângăie și ne întăresc în amar și în necazuri. Limba cărților bisericești trebuie să fie respectată și statornică, și numai atunci se cuvine să fie scos dintr'însa un cuvânt, când el nu mai este înțeles de cei de astăzi, și numai atunci este bine să fie introdus un cuvânt nou, când el a ajuns în întrebuintărea și în înțelegerea tuturor, altfel se calcă cuvântul sfânt al Apostolului și se închide în vorbe neînțelese învățătura care trebuie să înalțe sufletele celor mulți și umiliți.

Cele două mai înalte instituțiuni sufletești și culturale ale neamului nostru — Biserica și Aacademia — au în sarcina lor îngrijirea pentru buna păstrare și înțeleapta dezvoltare a acestei limbi, prin care se unesc într'un singur suflet și într'o singură viață toate sufletele viețuitoare și toate mințile lucrătoare ale neamului românesc.

Sire,

Cele două mari calități ale neamului nostru: cumpătul și înțelepciunea, moștenite dela strămoși, ne-au scăpat de peire în secolii de grele vijelii prin cari am trecut. Înțelepciunea strămoșească este personificată acum în persoana Maiestății Voastre, căruia Cel-de-sus I-a dat în grijă conducerea acestei țări de aproape patru-zeci de ani. Românii privesc cu admirațiune nesfârșită progresele uimitoare îndeplinite și cu speranță adâncă și neclintită viitorul asigurat. Iubirea caldă și statornică ce Maiestatea Voastră arată zilnic prin cuvinte și prin lapte limbii românești, și pe care o va lăsa moștenire scumpă Augustelor Odrasle ale Augustei noastre Dinastii Regale, asigură și limbii românești, ca întregii noastre vieți naționale, o dezvoltare înțeleaptă și glorioasă.

Să trăiți Maiestate, Rege înțelept și glorios și Augusta Dinastie Regală!

Să trăiască România și limba românească în vecii vecilor!

Trăiască Academia Română!

Prognosticon.

Când marele fiu din țara farsorilor dădu să sune trîmbița mîntuirii maghiarimei, căți ovrei numai se puteau lăuda, că sunt fii fideli ai rasei lui Árpád, scoase o așa osana, încât păreții modernului Iericon erau cât p'aci să se surpe. Mazilii culturali își bătură pieptul că odată li-a sosit timpul adevărat, când țeara dată pe mâna lor prin ei și din a lor înțelepciune are să fie mîntuită.

În ancheta pentru proiectul de lege cu o așa gălăgie să năpustiră care de care asupra principiului de stat maghiarisarea sentimentelor patriotice, controlarea severă a patrioților etc. încât dacă Dumnezeu ar fi atât de mobil în nalta sa înțelepciune, ca și acești sermani panduri culturali, azi am putea asista deja la cadavrele a mii

de oameni cinstiți pe cariera învățătorească, cari ved lumina în deșteptarea minții înainte de toate, iubirea de patrie în apărarea cu sângele lor chiar a sfîntului pămînt, unde zac osămintele străbunilor morți mulți prin moarte de eroi pentru țeară, lege și rege fără să fi avut cunoștința limbii măcar, care invoalvă azi exclusiv afară de ori-ce virtute civică naltul simbol al patriotismului. Ei, s'au schimbat timpurile; azi nu mai poți muri cu cinste și eroism pentru patria ta, numai dacă știi ungurește. Să fii tu iubite cetățene și scumpe patrioate, cât de prost, cât de sărăntoc, din cauza miseriei cât de depravat, ești bun cetățean și de ai fi ucigaș, de ai lifiera cu miile pe fiii patriei în străinătate, dacă ungurește știi, ești demn și mândrul fiu al patriei. Nainte spre ungerie dar! Dar să nu ne prea spăriem.

Cel mai fenomenal product de păiață eată a văzut lumina zilei. Ca cei șapte înțelepți dela răsărit în jurul mîntuitorului, s'au adunat acum toți chemați »patriotismului« în jurul monstrului născut și cu lingușire preamăresc o fatală mirozenie, care pradă va aduce maghiarilor chiar.

După asemănarea creatorului său e bolnav, — aiurează; corul lingușitorilor însă strigă, că e cea mai genială ființă; schilav de mîni și picioare, garda totuși afirmă, că e cap'd'operă artistică; brusc și turbat la fire, îi zic inger păzitor al unirei sentimentului de idee națională și se laudă și preamărește până la ridicol și greață.

În fața acestei minuni toți oamenii de viață se adună și-și fac prognosa viitorului.

Privind în jur de mine îmi trec pe dinainte astfel de pleiade:

În frunte străbate cu un zgomot asurzitor ceata proletarilor tuturor popoarelor din țeară: zdrențosi, flămânzi, palizi, istoviți de rele — isgoniți din sinul tuturor oamenilor de cinste, opriți din biserică dela altar și scaun, cu spume la gură strigă în mijlocul arenei: eată Messia al nostru, prin el vom trăi noi și va înflori toată lăpădătura neamurilor omenești; noi ne plecăm naintea ta, ne închinăm ție și sfășiam vom în numele urei și al sfintei idei ori-ce sentiment omenesc, care ar încerca să se opună ție.

Sunt lăpădăturile de învățatori confesionali fugiți dinaintea pedepsei la altarul ideii.

Aceștia vor fi chemați să zugrume sentimentele de alipire cătră tradițiunile strămoșești, cătră încercații părinți rol nu se poate de mai frumos pe pămîntul liberalismului.

Din mijlocul lor se ridică falnici ca niște figuri de bașibozuci, crunți la privire, mândri în ținută și și zimbitori la față de satisfacția ce li-se dă de ceata molochului hămisit. Cei-ce pot distinge și din depărtare omul de om, zic că sunt inspectorii de școale ai viitorului cari acum se adună din toate speluncile țării ca niște hiene la cadavrele bărbaților onești, căzuți în apărarea luminei și a minții în limba națională. Sunt un fel de sicarii din timpurile triste romane. Tablou sublim pentru toți căți duc dor de deșteptare adevărată și humanism.

Ved apoi o ceată mândră dragălaşă de naivi, iubitori de țeară exaltați dela fire și fericiți de priveliștea zugrăvită de iscu-

siții șarlatani ai patriotismului cântă în cor olimpic gloria, mărirea țării acum și în vecii vecilor. Sunt sermanii contribuții ai țării, talpa ei, cari sunt ușor de a-i trage pe sfoară, căci dornici de ori-ce mișcare în spre binele țării se lasă ușor exploatați prin ori-ce apucătură josnică în numele țării. Exaltați și orbi în exaltarea lor sunt permanentă pradă a socotașilor din birtul cu firma »la adevăratul patriotism«.

Deasupra lor în aer, între zenit și marea de oameni în mijlocul razelor de foc privești o figură diabolică, cu ochi cășcați, dinți rîngitori, veselă și trufașă de opera sa; își freacă mînila la norocul făcut și într'una se pipăe cu mândrie exaltatul fiu al mîntuirii că oare adevăr e, ceea-ce vede. E zemislitorul monstrului nou născut și norodul, care-l privește, zice, că se chiamă ministru, alții, că e consilier, alții că e o mirozenie compusă din duhurile tuturor acestora. Aceasta are prognosa cea mai bună, e după prognosă, folos și demnitate sunt în belșug în posesiunea ciudatului creator.

La o parte de toți aceștia rătăcesc căți-va sceptici și povestesc despre perirea neamului lor prin șarlatania falșilor fii ai țării. În jurul lor se formează multe multe cete, îi hulesc, batjocuresc, ba din când în când după șicul cel mai modern îi și scupă în față. Sunt venerabilii cărunți ai țării din vremile mari, cari cu brațul și mintea au apărât țara. Pereat zgomotoase răsplata lor. Ultores migrați coloni!

Jur împrejur de chaosul infernal să revarsă o mândră cunună de munți — pe ea în jos se rostogolește cu un nespun neșat o ciurdă de oameni cu peri lungi, cu caftane verzi, cu trăisți în spate, măciuci în mână, lungi la grumazi și subțiri, dar strâmbi la nas ca și bufnițele de noapte să năpustește peste toată pleiada și gata la ori-ce mișelie umană, dau din cale pe toți măestrii și întrînd în școlile de tot felul zugrumând ori-ce duh mai înalt creștin, se face stăpînul asilului, unde a crescut oare când tinerimea cu virtuți de iubirea de-aproapelui, a iubirei de țeară și lege.

Este poporul făgăduinței isgonit din țara lui pentru fărădelegile sale și intrat aici în numele deposedării strămoșilor. Unguri la vorbă, ovrei la fire vor izgoni sub noul patron pe cei mai bogăți fii ai țării din avutul lor — pe romano-catolici. Vor cădea »idolii« »bigotismului papist«, îi vor urma de e adevărat, cei ortodocși și mîntui-vor țara de autochtonii ei fii, ca renăscută prin limbă, să fie bun, comod lăcaș pentru fluerașii din Israil.

Prin munți și văi, în cete mai mari și mai mici rătăcește un popor din secolii și obicnuit cu viforele adevărate și serioase ale timpurilor, trece disprețitor pe lângă neputinciosul vîjeit al viforului de șagă — și în sinul naturei necapabil de nouă căpătuală culturală preamărește în limba sa »sub cer senin în aer cald« pe vecinicul său apărător și cântă jalnic în doina lui duioasă până la sfîrșitul vremilor durerea inimii lui, greutatea vremilor și dă, încet, dar dă tot nainte și »apa trece, petrele rămân«. Fărmeceat de doina lui, de fete-frumosi poveștilor sale, de zina-zinelor din împărăția celor șapte crai, merge vesel mândru și cu gândul biruinței spre scopul dictat de firea și tăria lui.

E Românul din desisul Carpaților, dela malurile rîurilor Nistru Tisa și bîtrînul Istru.

Cu natura nu poți trage deget jupâne!
Și noi îți ridem în față bravule fiu din țeara noastră.

Vom avea învățatori și mai buni și mai harnici — vor ști și unguerește fără accentul palocșilor — și vor propovădui în limba unguerească copilașilor noștri, că cel mai credincios popor al acestui pământ e Românul, că cea mai dulce limbă resunătoare în întreg orientul și țara unguerească este limba românească, cea aurită în basme, credințe nalte și accente ademenitoare.

Vom fi și mai harnici, vom fi și mai mândri în urgia ta neputincioasă.

Viitor de aur românimea are — asta nu e credință numai, ci un program și o convingere a tuturor Românilor.

Prognosticul e făcut să-și tragă consecvența cel cu minte! *Idomeneus.*

Terorismul din Sân-Miclăușul-mare.

Onorată Redacție!

După ce și d-voastră a-ți luat notiță după „Független Magyarország“ în nr. 90 a prețuitului d-voastră jurnal „Tribuna“ despre „mişelia valahă“ de aici, vă rog să-mi dați voe a vă descrie faptul conform adevărului, ca și publicul nostru român să fie orientat.

Tot decursul afacerii este următorul:

Di Dr. Nestor Oprean cu doamna au mers în 30/IV v. dimineața la Timișoara, având di advocat acolo o afacere procesuală, și la 1 Maiu v. înainte de amiază la 11 oare au sosit acasă.

Abia a intrat di advocat în cancelarie, când a și primit o citație la pretura din loc împreună cu servitorul și 2 servitoare nemțoaice (șvăboice), acușaiți fiind de „állam elleni kihágás“, pe aceea zi d. a. la 4 ore.

Acușaiți s'au și prezentat la oara defiptă, naintea protopretorelui, vestitul Hadfy Károly, care a luat la interogator mai nainte pe di Dr. Nestor Oprean.

I-a cetit nainte de toate un protocol făcut de dînsul în aceeași zi la 10 ore, cam de cuprinsul următor:

Protopretorele mergînd la oficiu între orele 9 și 10 și trecînd pe lângă casa dlui Oprean a observat naintea casei acestuia un (arminghen) pom de Maiu împodobit cu o cunună de flori de papir în culorile roza, galben vinăt și cu un steguleț de papir în aceleași culori. A adus la fața locului poliția și a trimis în locuință să caute pe di și d-na Oprean de unde i-a venit însă răspunsul, că sunt duși încă de erl dimineața la Arad.

Atunci a dat să desgroape arminghenul, a îndepărtat de pe el decorațiile, iară prăjina a comandat-o în curtea dlui Oprean.

Provoacă deci pe di Oprean să subscrie acest protocol.

Se înțelege de sine că dînsul nefiind de față la luarea acestui protocol a denegat subscrierea, zicînd că nu are cu el nici înclin nici în mănecă, — protopretorele însă dictează „az aláirást indokolatlanul megtagadta“.

Di Oprean protetează și zice că denegarea subscrierii nu e nemotivată, ci din contră foarte motivată, când zice că nu are cu acel protocol nici în clin nici în mănecă. La aceasta apoi și protopretorele dictează de nou: „az aláirást azért tagadja meg mert azt mondja hogy semmi köze hozzá.“

Acum a purces în meritul cauzei.

Di advocat Oprean însă nainte de a-i da răspuns întrebă pe protopretorele să-și răspundă, cu ce este acușat? la ce d-sa îi răspunde respicac: azzal van vádolva, hogy 1904 évi Május hó 14-én háza előtt állam ellenes szinekkel fel diszített Május fa volt felállitva. (Ești acușat ca la 14 Maiu 1904 ai fost ridicat un pom înaintea casei d-tale împodobit cu colorii „dușmane statului“), di Oprean față de aceasta susține, că aceasta nu este acușă contra dînsului, ci fiind el citat ca acușat de „állam elleni kihágás“, să binevoiască a-i spune, ce fapt a comis dînsul, care ar învolva în sine delictul de „állam ellenes kihágás“? Pro-

topretorele însă în loc să răspundă la aceasta să răstește numai asupra lui și purcede mai departe. Intregul întregator apoi atât cu dînsul cât și cu servitoriul Pavel Abrad, și cu servitoarele Rosalia Mayer și Elisabeta Wolf, a fost ținut în direcția de a scoate la iveală, că ridicarea arminghenului și decorarea lui, s'a făcut la dispoziția dlui și d-nei Oprean. Di protopretore deci pe di Oprean l'a suspiciionat, și aceasta a fost destul motiv să-l citeze ca acușat naintea sa.

Aceasta procedura e un terorism, cum numai la noi în țeară să poate — eventual în Macedonia turcească.

În fine di Oprean a fost achitat, însă Pavel Obrad și Rosalia Mayer condamnați la câte 5 zile închisoare și 100 cor. amendă, iară Elisabeta Wolf la 2 zile arest și 50 cor. amendă.

S'a insinuat apelată! Acum o observare: Toată lumea știe, că nime nu-și comandă șie-și arminghen ci acela l'ridică — fără știrea respectivului — aceia cari în acest mod voiesc să-și manifeste iubirea și cinstea față de aceia cărora le ridică. Astfel nici acești servitori nu au făcut alta; și nu au intenționat să facă stăpânului lor neplăceri cu atât mai puțin au intenționat a face demonstrații contra statului; și mai puțin au putut cugeta la așa ceva cele două servitoare nemțoaice.

Dacă cu toate acestea li-s'a dat osânda atât de gravă este evident că și acutișul acesteia contra dlui Dr. Nestor Oprean este îndreptat.

Dovadă și următoarele infecții a foaei revolver din loc „Felső Torontal“.

„Svircoliturile mai noue a fișcalului agitator Oprean.“

„Dr. Nestor Oprean rușinea advocaților din Ungaria a făcut nou atac (kirohanást intézett) prin servitorimea sa din spelunca sa infectă contra națiunii maghiare.“

După calendarul gr.-or. azi e prima Maiu, care greco-orientalii o serbează după datina tradițională prin ridicarea de arminghen (pom de Maiu) și decorații de flori.

„Ortaci de pâne în agitație a lui Dr. Oprean servitoarele și servitoriul său de zile umblă prin prăvălii și se ocupă cu cumpărarea de panglice și papire roșii, galbene, vênate. „Azi dimineața apoi se înălța (ágaskodott) naintea casei lui Oprean arminghenul la vârful căruia flutura un steag roșu, galben, vênat iară în coroană de flori de sub steag au fost sistematic plasate rose de aceleași colorii. Di protopretor Hadfy a îndepărtat de pe strada arminghenul decorat cu flori anti-naționale, a sequestrat eununa cu colorii străine și steagul și a pus numai decât procedura în curgere. Cum am semnalat deja la începutul știrii noi am cercat că oare populația a ridicat arminghenul la casa lui Oprean, și au stabilit necontestabil că insigniile naționale folosite la pom, le-au cumpărat servitoriul lui Oprean, și le-a menit destinația aceluia, la cumpărare. Ast-fel cu toate că fiscalul agitator și soția sa abia azi nainte de amiază s'au reîntors din ceva cale, e lucru evident că servitoarele de limba germană la a lui îndrumare au decorat pomul destinat autoserbatoriei. Întâmplarea aceasta ultimă, poate servi de învățatura tuturor aceluia, cari nici acum nu să sfiesc a trece pragul casei lui Oprean și nu li rușine de glia, ce le dă pâne, când strâng mâna acestui om“.

Servitoarele nemțoaice, după ce au fost pedepsite, s'au pus și au făcut un nou pom și ca să nu mai dea ansă la intervenirea politică, l'au decorat cu cunună verde, de care au atârnat câteva panglice roșii și vênate: apoi seara la 11 ore, după ce s'au gătat lucrurile casnice, l'au ridicat de nou ajutându-le la ridicare, un flăcău din loc, Vasiliu Minișan.

La 2 ore după mezul nopții însă doi domni patrioți din loc l'au scos și au plecat cu el, însă poliția de noaptea i-a prins și i-a silit să-l ducă în curtea casei comunale, făcînd arătare despre aceasta.

Credeți însă că aceștia au fost urmăriți? O nu! Ci acum s'au trezit din nou cele două servitoare cu citație — și nu mai mult Oprean, ci doamna Oprean la pretură tot pe cuvînt de „állam elleni kihágás“.

La pertractarea din 20 Mai n, s'au și prezentat cele 2 svăboici, iar Di Oprean ea apărătorul lor, și ca reprezentant a soției sale.

Apoi aici să fiți văzut pertractare. Acum nu mai mult Hadfy (Hadzsits) ci pretorele Sztojanovits Vazul un băietăndru încă, cu cât

temperament ridicul s'a năpustit asupra servitoarelor, făcîndule atente, că va trebui să depună jurămint pe pasiunea ce vor face, amenințându-le că va face arătare criminală contra lor, dacă vor fasiona fals, și vor finchise atâta și atâta ani.

Acusatele au fost deci ascultate sub jurămint și jurate.

În decursul pertractării fi înd-că pretorele a făcut atente pe servitoare, că sunt ca martore ascultate, di Oprean care s'a prezentat procura ca apărătorul lor a cerut spre orientare, deslușiri că ce sunt ele acum de fapt? acușate s'au martore? ca să se poată conforma.

Răspunsul la aceasta a fost *pedepsirea advocatului apărător cu 100 cor.*

Nici cu un cuvînt acușaiților nu s'a spus cu ce sunt acușaiți, cuvînt de apărare nici lor, nici apărătorului nu s'a dat.

Dovadă protocolul! ci a urmat sentența carea absolvă pe Dna Oprean iară Rosalia Mayer, Elisabeta Wolf și Vasiliu Minișan aflați vinovați și *pefepșiți cu câte 15 zile închisoare și 200 cor. amendă*

Din cele espuse cât s'a putut mai pe scurt și obiectiv, puteți vedea și poate cunoaște și Onoratul public cetitor că e vorba nu de mântuirea patriei ci de un terorism deslăntuit asupra lui Dr. Nestor Oprean și asupra întregel sale familii.

Și tot acest terorism stă în serviciul maghiarisării pus în aplicare dela 8 Sept. v. 1903, când s'a făcut în Sân-Miclăușul mare, sfințirea solemnă a pompozei bisericii rom.-gr.-or. nou edificată sub conducerea numitului domn advocat ca președinte al comitetului parochial.

S'a întâmplat că cu ocaziunea acelei sfințiri, poporul român din Sân-Miclăușul-mare de 4500 suflete, și întregul jur român să facă o manifestație atât de imposantă și grandioasă de iubire și alipire către biserica sa care este leagănul și scutul vieții și limbei sale încât șovinistii patentați de aici au căzut în desperare asupra rezultatului șfortărilor de maghiarisare și au început de loc atacul asupra conducătorilor și asupra poporului. Pretextul a fost ușor de aflat, căci eșind întreg poporului cu mic cu mare întru întâmpinarea sêrbătorească cu tr suri șir lung de călăreși și 13 călușeri cari au încunjurat trăsura arhierului.

Acești 13 călușeri purtau un costum vechi de 15 ani a căror căciule au fost împodobite cu cocarde naționale.

Ear în Cenadul-sêrbesc a fost ridicată o poartă triumfală decorată cu verdeață — fășii de til roșii și vinete.

Cu toate că costumul călușerilor a fost an de an arêtat în public la petreceri publice cu toate că același costum a fost și la întâmpinarea Episcopului rom. cat. la 1897 când călușerii purtaseră și brăne naționale fără ca protopretorele Hadfy să-l fi excepționat, totuși acum fiind trași în judecată cei 13 călușeri au fost condamnați la câte 20 coroane amendă în bani, ear Dr. Nestor Oprean, Ioan Popoviciu paroch și Atanasiu Lipovan înv. precum și Terențiu Oprean paroch pentru arcul triumfal din Cenad la câte 2 zile închisoare ordinară și 100 cor. amendă.

Aceasta sentență este aprobată acum și de ministrul de interne.

Fițiica locală a început atunci cea mai detestabilă campanie contra numiților și mai virtos contra „agitatorului și mănecătorului de ungruri fiscalul Dr. Nestor Oprean care și a făcut turneul prin toate ziarele patriotice din capitală.

Patrioții perciunați și neperciunați din Sân-Miclăușul-mare, apoi se puseră pe arangiarea sêrbătoriei Rakoczy II și din acest incident numeroase știri i-se aduceau lui Oprean și parochului Ioan Popoviciu că în ziua sêrbării la 11 a. n. li-se vor sparge ferestrele.

Fiind aceasta virtute binecunoscută românilor din toată țara nici Dr. Oprean n'a avut motiv a dubita de adevărul acestor vești, cu atât mai puțin că și lui îi sparseră odată toate ferestrele. Deci ca să se apere de aceasta sêlbătăcie care poate să esagereze în atacarea persoanei și a familiei sale, a chemat la sine pe frații săi din Cenadul-Sêrb și Nereu pre cum și vre-o 5-6 flăcăi din loc, tot odată a fost avisat și primarul comunal.

După ce astfel a fost zădărnicit planul patriotic, să nu credeți că afacerea a fost rezolvată. Nu! ci fițiica din loc „Felső Torontal“ a bătut

alarmă, că Dr. Oprean a făcut conspirație, a adunat la sine până la 300 valachi înarmați cu planul de a ataca pe iubitanți și a le împedea astfel sârbarea.

Campania jurnalistică a fost pusă de nou în curgere în întreaga țară; s'a făcut în contra lui Dr. Nestor Oprean arătare criminală de agitație la procuratura regească din Chichinda-mare, eară camera adrocațională din Seghedin i-a intentat proces disciplinar, în urma atacurilor jurnalistice.

E drept că procuratura regească a denegat susținerea acusei, camera advocațională însă mai patriotică l-a pus sub acuză, pe motiv că nu se poate crede că numai ea să se aplece a intenționat deși flăcăii ascultați au fasonat că spre apărare au fost chemați.

Acum a venit prima Maiu cu întâmplările descrise la început; ear cauza română a ajuns a-și avea și martire nemțoaie.

Răsumatul tuturor acestora este că șovinismul tinde la nimicirea puținilor bărbați de inimă, a populației române de circa 30000 de suflete a Torontalului superior, și mai vârtos a avocatului Dr. Nestor Oprean unicul în acest ținut.

Să nu uite însă poporul din Sân-Miclăuș și jur, că de fapt dînsul este luat la țintă; scopul este a pune pedeci progresului poporului, și astfel a-l slăbi și prepara pentru desnaționalizare. Fie aceasta populație sigură, că nici Dr. Oprean nu ar fi espus la suferință, dacă nu ar trăi în mijlocul unei populații române viguroase; deci datorința are să se grupeze cât mai strîns pe lângă conducătorii și binevoitorii săi naturali, ca astfel tot înainte să dea. Poporul care-și iubește conducătorii, nu pere.

La Nădlac!!

«Când pleci la Nădlac?» asta e întrebarea cea mai usuată azi «pe aici pe la noi.»

«Măne» — e răspunsul. Va se zică: toți Români o să fie Duminecă, în 1-a zi de Rusaliu în Nădlac, unde au a petrece «minunat».

Bravi diletanți au deja pregătită scena pe care o să dea «Ruga dela Chisetău» — după-cum ne informează cei cari au asistat la probe — cu mare succes.

Tinerimea universitară română sosește Sămbătă, cu trenul de 5 d. m.

Intreg Nădlacul precum și jurul sunt în pregătiri mari.

Din partea comitetului aranjator din Nădlac primim avisul, că afară de insinuările primite deja, *mat sunt 60 de cartiere la dispoziție.*

Sunt rugați deci toți oaspeții, singuratici și familii, a da de știre eventual prin depesă pe adresa **Șuluț, Nagylak**, venirea lor precum și numărul membrilor familiei însoțitori ca astfel să se poată face pregătirile recerute.

La tren vor aștepta trăsuri destule.

Bani, cari să trimit, sau ca suprasolviri, sau ca rescumpărare de bilete, au a se adresa d-lui **A. Șuluț, președinte al comitetului aranjator. Nagylak.**

Afacerea judecătorească a părintelui Ciorogariu contra lui Măglaș.

Tribunalul și tabla regească din Timișoara — pe cum să știe — a osândit pe Măglașul gazdelor sale la 3 luni temniță și 100 coroane amendă, pentru că a terfelit în tirla din Timișoara pe directorul seminarial Roman Ciorogariu, ca pe un plagiator. Atunci nu ajunsese încă rëndul terfelirii la Vasilie Goldiș, cu părintele Ciorogariu era ținta tuturor săgeților.

Curia regească a adus în acest proces următoarea sentință, pe care o reproducem în original pe cum urmează:

Nr. 2466
1904 E.

*In numele Majestații Sale
Curia reg. magh.*

Recursul de nulitate al apărătorului, încât l-a basat pe punct 3 al §. 385 a legii penale, se respinge, de altfel se respinge și nulitatea insinuată atât a apărătorului cât și a acusatului. Din contra luând în considerare pe temeiul punct 1 l. b. a §. 385 a legii penale și asemenea în sensul începutului aceluiaș capitol de lege, din oficiu cauzele de nulitate materiale, ambele sentențe ale judecătorilor subalterne în parte se nimicesc: pentru espresiunile infamante din articolul cu titlul „Plagiatorii din Arad“ publicat în numărul 26 Ianuar 1902 în foaia cu numele „Controla“ ce apare în Timișoara, Emanuil Măglaș în loc de delictul calomniei se declară vinovat în delictul vătămării de onoare precizat în partea 2-a din începutul § 261 al legii penale și pentru această, cât și pentru asemenea fapte penale constatate în sarcina acusatului în sentențele judecătorilor inferioare, se condamnă la pedeapsă principală și totodată secundară la totalul pedepsei de 14 zile închisoare — 50 cor. pedapsă în bani ori 5 zile închisoare la care l-a osândit judecătorii inferioare pentru delictul calomniei, în sensul părții a doua din începutul §-ului 261 al legii penale se declară de pedeapsă secundară; celelalte părți ale sentenței judecătorilor inferioare — subînțelegând aci mai ales cealaltă amendă în bani de 50 cor. judecată ca pedapsă secundară — sentența prezentă nu le alterează.

Va să zică înalta curie zice, că n'ar fi comis furt literar părintele Ciorogariu nici chiar în cazul, când n'ar fi pomenit în congres, că propunerea pentru regularea provisoră a catechisării este făcută după norma existentă în archidieceasa, căci referentul unei cauze n'o să sugă din degete propunerile sale ci le alcătuește împreună cu ceilalți 8 membri ai comisiunii școlare, compusă din cei dintâi bărbați de școală, din actele ce să află pe la consistoare și din praxa altor confesiuni. Astfel dar curia nu află în articolii lui Măglaș calomnie, pentru-că n'a avut ce să calomnieze, ci vătămare de onoare. Și pentru aceasta vătămare de onoare l-a osândit la 14 zile temniță și 100 cor. amendă cu bani, ori în caz de neplătire pentru fiecare 10 cor., o zi de închisoare, de tot dar 24 zile închisoare.

Vătămarile de onoare se pedepsesc de regulă numai în bani, aici însă curia a aflat vătămarea așa de mare încât abătându-se dela praxa judecătorească a mai năspriț 100 de coroane încă cu 14 zile închisoare. Va să zică l-a osândit cu osenda ce să dă calomniatorilor, adeca cu închisoare.

Aceasta sentință s-a publicat lui Măglaș la vremea sa când trebuia să-și înceapă închisoarea. S'a arătat însă cu atestate medicale de bolnav rău și a cerut amânare de 2 luni pentru închisoare. Intrastea se duse în străinătate la una din cele mai elegante și scumpe băi, la Meran. Parale se vede sunt berechet.

Combinăția lui Măglaș nu era proastă, căci nu e prost lucru să stai în Meran în loc de calița tribunalului din Timișoara și apoi în acest restimp de 2 luni mai venia dela curie și sentința în care mai este osândit la 1 lună închisoare și 500 coroane amendă pentru calomnierea D-lui Oncu; ear legea permise, că dacă cuiva i-se îngrămădesc mai multe osende, să ceară împreunarea și scărițarea lor. Astfel voia Măglaș să ajungă la scărițare de pedeapsă și să mai stea neînchis vr'un an ori doi. căci proce-

dura de împreunare e tot așa de lungă ca și a însuși procesului.

Dar ori că patima l'a răpît ori că gazdel. l'au împins în cursă, și iată cum: în N-rul din duminica trecută a «Controla» sub titlul «Mai nou» publică, cu litere grase că «curia a nimicit sentința tribunalului și a tablei reg. din Timișoara și a absolvat de sub pedeapsa cea grea și nedreaptă pe Măglaș, deoarece-ce s-a dovedit că Ciorogariu a plagiat referada făcută în congresul din Sibiu». Pretinsa absolvare și decretare a părintelui Ciorogariu de plagiator, adică de hoț literar, s'ar fi făcut după foaia lui Măglaș pe baza unui document dat «de Exc. Sa Mitropolitul și împreună cu secretarul Leontin Simonescu prin care s'a dovedit, că Ciorogar călugărul a șterpelit lucrarea-i proprie din Congres». Va să zică Măglaș se pune la adăpostul mitropolitului Meșianu, ear pe mitropolitul Meșianu îl prezentă ca și pe patronul său, cu ciocanul zdrobitor strivind pe o însemnată față bisericească. Înalt Prea Sântitul să-și dea seamă de unde are Măglaș acea cutezanță să-și poseze cași pe protectorul său și apoi cum ajunge între cel de-a dreapta și de-a stînga stătătorii Leontin Simonescu și Emanuil Măglaș. Săpienti sat.

Racheta asta pe semne era menită să facă senzație pe când vine consilierul ministerial Molnár Viktor în Arad, adică pe Duminica trecută când de-odată cu venirea lui Molnár Viktor veni și «Controla», cam întârziată însă pentru a putea fi înregistrată și în foile maghiare cel puțin Luni, căci Luni foile maghiare nu apărură din pricina Rusaliilor rom.-catolice. Și așa Părintele Ciorogariu, făcu în pace parada primirei consilierului ministerial în palatul seminarial.

Veniră apoi foile timișorene și aradane, cu știrea senzațională, că Măglaș absolvat de pedeapsă, Ciorogariu zdrobit prin sentința Curiei. Și hainii plesneau de bucuria eroismului lui Măglaș și ingenuchiarei lui Ciorogariu. Asta era jos situația din Arad. Părintele Ciorogariu însă repede întrevine prin adversarul său la procurorul din Timișoara acesta sub impresia infamiei cu care Măglaș și sentința curiei publicată lui în regulă încă o falsifică, îi detrage de loc concediul de 2 luni ce i-l'a dat pentru restaurarea sănătății și a ordonat punerea lui în închisoare, care va urma Luni în a doua zi de Rusaliu, stînd până atunci afară sub pază polițială ca să-și aranjeze afacerile. Așa dar Luni ajunge la locul ce și-l'a ales de odihnă. Prin aceasta îi este totodată tăiată calea de a cere împreunarea osândei acesteia cu cea primită pentru vătămarea domnului Oncu, aceea ce însămnă că s'a scăpat de scărițarea pedepselor la jumătate dar și de aceea de a să mai plimba vre-o 2 ani și a terfelit lumea cinstită, nepedepsit.

Și încă ceva pe deasupra. În 3 Iunie nou adeca la Constantin și Elena se va ține pertractarea în ultimele două procese ce le mai are părintele Ciorogariu în curgere contra lui Măglaș. Aceasta însămnă, că părintele Ciorogariu nu va mai fi nevoit să meargă de 4—5 ori la pertractare la Timișoara cum s'a întâmplat în celelalte procese, ci fiind jos în închisoare la îndemână l va duce haiducul la pertractare.

Astfel se infundă Măglaș cu senzația că curia l-a absolvat.

Neamurilor îngrijii-vă de alt trubadur.

PARTEA LITERARA.

La gura peșterii.

La gura peșterii adânc
Stam lângă foc, în fapt de sară,
Și flacările aruncând pe stânci
Roșateca lor pară,
Inchipuiau o horă de fantasmă,
Iar apele șerpuitoare
Cu scoboriri și creșteri
De sute de izvoare
Iși îngânau eternele lor basme
În fundul neștiut al negrei peșteri...

Trosneau din foc scântei din când în când,
Și sus, pe cer, s'aprinse 'ntaia stea
Și eu stăteam la foc, visând,
Și ascultam la pustnicul bătrân
Ce 'mi povestea
Minuni adânci din cuibul lui de brazi...

... De mult, de mult, trăia un neam păgân
De oameni, mai puternici și mai mari
Ca oamenii de azi,
P'aceste plaiuri binecuvântate...
Ei nu știau de sapă și de plug,
C'aveau de toate cele din belșug,
Așa precum le-a fost lăsat Prea-Sfântul...
Și au venit din locuri depărtate
Puhoiu de siminții
Și au umplut pământul
Cu șgomotul neostoitei lupte
Și strigăte pustii...
Un veac întreg luptară în zădar
În frământări neîntrerupte
Cu acești vrăjmași,
Dar biruiți, n'au mai putut să ție
Și au fugit și s'au ascuns
Departate 'n fundul fără de hotar
Al peșterii, de nimeni nepătruns...
Și acolo au și acum împărăție
Bătrânii uriași,
Și adese 'n nopțile senine,
Când liniștea domnește 'n bolți, pustie,
Pân' la urechea noastră vine
Un sunet surd de pași...

Astfel îmi povesti sihastrul. —
Apoi tăcu...
O liniște de vrajă se făcu,
Și fumul se 'nălța albastru,
Iar flacările, aruncând pe stânci
Potopul lor de pară,
Inchipuiau o horă de fantasmă
Și apele fierbând clocoțitoare,
Cu scoboriri și creșteri
De sute de izvoare,
Iși îngânau eternele lor basme
În noaptea fără fund a negrei peșteri...
St. O. Iosif.

Ar trebui.

Atât de mândru mai creșteau
P'atuncia florile în glastre,
Și toate bine înflorau
Albastre,

Ca ochisorii tăi frumoși,
Cu inima mi-o fermecară,
Dar Doamne, — atât de mincinoși
Și de ocară.

Era un raiu întreg de flori,
Și zile dalbe și senine
Pe când umblai tu pe la noi
Cu bine.

Dar inimioara ta de foc,
Azi pentru mine e recită,
Căci sunt în ceas fără noroc
Ursită.

Și azi vezi cum să vestezească
Atâtea mândre floricele
Și-ar trebui să-ți fie milă
De ele.

Și-ar trebui să-ți pară rău,
De-așa comoară risipită.
Să nu rămâi cu inima
Impetrită!

Elena din Ardeal.

Bunul și nobilul împărat.

După o legendă chineză

de

D. M. Doroskovits.

Nainte cu mulți, nenumărați ani domnia
în China fiul cerului, împăratul Li-o-a. Era
tinăr de ani și, ceea-ce trebuie în deosebire rele-
vat, nobil și nespus de bun. Încungiurat de
pompa și lux, n'a uitat nici de sârmanii și mi-
serii săi supuși.

Într-o zi, când o ploaie torențială uda pământul,
stătea la fereastra palatului său de porțelan.
Bolta cerului părea ca spartă, căci ploaia
cadea necurmat și părea, că nu se mai oprește.
Inima bunului împărat s'a umplut de grijă, și
adânc suspinând zise:

— O, ce timp afurisit! Și totuși sunt ne-
fericiți, cărți lipsiți de scut, trebuie să-și caute
adăpost sub cerul liber pe aceea vreme rea!

Adresându-se camerierului său, continuă:

— Aș dori să știu numărul acestor sâr-
mani nefericiți tratați de cruda soarte, cărți pe
un așa timp desperat sunt siliți să umble des-
culți și cu capul descoperit pe străzile orașului
Peking.

Camerierul său, Tșung-hi-tșang proster-
nându-se la picioarele stăpânului său și atin-
gând padimentul cu fruntea, răspunse plin de
respect:

— Lumina soarelui! Nainte stăpânului
universului și împăratul împăraților nimic nu
este cu neputință! Jur, că încă înainte de a se
stinge lumina zilei, dorința Ta, o părinte al
răsăritului, va fi împlinită!

Li-o-a zimbi blând și grațios, ear came-
rierul său grăbi cu pași repezi la cancelarul
imperului, San-tși-san. Abia resuflând întră
la cancelar uitând în graba mare să dea onoarea
ce se cuvine acestui mare dignitar.

— Mândria Universului, blândul și pre-
grațiosul nostru stăpân este plin de grijă —,
zise tremurând de agitație Tșung-hi-tșang —,
el voește să știe numărul miserilor, cărți pe
un așa timp critic sunt siliți să petreacă pe stră-
zile capitalei noastre desculți și cu capul des-
coperit.

— Atari lipsiți trebuie să se afle în
număr considerabil, răspunse San-tși-san. Dar
asta o vom ști deloc.

Numai decât dădu ordin să vină la el co-
mandantul orașului.

— Vestea rea! exclamă cancelarul către
comandantul Pai-hi-vo, care veni să primească
ordinul superiorului său, înainte cărui s'a
prosternut până la pământ, atingând padimen-
tul cu fruntea.

— Stăpânul peste moarte și vieță, subli-
mul nostru domn este supărat de mersul anor-
mal al lucrurilor din Peking.

— Vai mie! strigă Pai-hi-vo galbin ca
ceara de frică. — Ce s'a întâmplat? a dis-
părut poate dimprejurul palatului parcul umbros
și imponent, care ascunde orașul dinaintea pri-
virilor stăpânului nostru?

— Nu, mânia stăpânului are alt motiv:
Maiestatea Sa pretinde, că în Peking se afle
astfel de oameni demni de milă, cărți n'au nici
pălării, spre a-și putea scuti capul de ploaie.
El dorește încă azi să știe numărul acestor
miseri. Mergi și ia măsurile necesare. Cu un
minut mai târziu Pai-hi-vo dete ordin subal-
ternilor săi:

— Deloc să-mi trimiteți încoace pe cănele
acela de Chouar-dsung!

Când șeful poliției Chouar-dsung, întră, galbin
și tremurând de frică se așternu la picioarele
comandantului orașului, mardarinul l-a primit
cu o droaie de sudalme și insulte.

— Miserabil perde-vara, trădător josnic,
voești doară ca pe amândouă să ne pună între
scânduri și să ne taie cu ferăstrăul în două?
Voești să ajungă mai întâiu rëndul la tine?

— Descopere-mi Excelență motivul su-
părării tale, răspunse Chouar-dsung aruncân-
du-se tremurând la picioarele mandarinului.
— Binevoit pregrațios a explica cuvintele
binefăcătoare ale Excelenței voastre, căci mă
tem a nu cuprinde înțelepciunea graiului Ex-
celenței voastre.

— Câne rîios! Meriți să fi purcar, nu în
fruntea puterii polițiale a orașului nostru —
răcni Pai-hi-vo. Insuși stăpânul împărăției mij-
locului pământului, sublimul nostru domn a

auzit despre anarhia ce domnește în Peking;
el zice că în oraș sunt miseri, cărți nici pălării
n'au, ca să-și acopere capul pe timp de tem-
pestate. Înainte de a apune soarele, voesc să
știu numărul acestor ființe demne de compătimit.

— Ordinul Excelenței voastre va fi împli-
nit prompt și îndată — replică Chouar-dsung,
atingând de trei-ori cu fruntea padimentul.
Plecă și imediat lăsă să se alarmeze prin su-
netele gongului întreg aparatul polițial

— Adunătură miserabilă! Jumătate din voi
las' să fie spânzuți, ear ceialaltă jumătate să
fie pusă pe jărătic de cărbuni! — se răsti Cho-
uar-dsung. — Nu știți voi datorința voastră?
Cum ați putut suferi, ca aici pe străzile ora-
șului să umble oameni, cărți n'au barem nici o
ruptură de pălărie de paie pe cap în timp de
ploaie. În decurs de o oră aveți să arestați pe
toți câți se afle cu capul descoperit pe străzi!

Pentru a executa ordinul primit, poliștii
au năpădit numai decât toate străzile și căile
orașului. În oara următoare întreg orașul era
scena unei vânători extra-ordinar de particu-
lare și interesante.

— Stă! prindeți-l! strigau haimanalele
apucând fără milă pe toți cei-ce n'aveau pălărie
pe cap și nu se puteau refugia dinaintea per-
secutorilor lor. Chiar și de după garduri și
ziduri din case, unde își dădeau aceste neferi-
cite ființe ca să poată scăpa, erau scoși cu
forța și deținuți. Nu a trecut bine o oră, când
toți, câți n'aveau pălării în Peking, se aflau în
curtea temniței.

— Câți sunt? — întreba acum Chouar-
dsung.

— 20.871! — răspunse oficerul po-
lițial plecându-se până la pământ.

— Chemați îndată călăul! — porunci Cho-
uar-dsung.

După un scurt interval 20.871 de cadavre
zăceau decapitate în curtea temniței; 20.871 de
capete înfipte în sulți au fost purtate pe stră-
zile capitalei în semn de admoniere a populației
din Peking. În urma asta Chouar-dsung raportă
despre executarea ordinului lui Pai-hi-vo, ace-
sta a dus vestea lui San-tși-san, ear acesta a
comunicat lui Tșung-hi-tșang, că ordinul sub-
limului stăpân este împlinit.

A inserat. Ploaia a încetat și un aer suav
încunjura arborii și copacii recreați, cărți picu-
rau stropi strălucitori în razele soarelui muri-
bund pe florile odorifere. Grădina palatului
era plină de mirosurii aromatice și întreaga na-
tură regenerată strălucia în podoabă argintie.
Fiul cerului, împăratul Li-o-a pătruns de o
imensă bucurie, sta la fereastra palatului său
de porțelan delectându-se în priveliștea, ce se
îmbia ochilor săi blânzi. Și fiind-că era tinăr,
nobil și bun, n'a uitat nici în aceste momente
de voluptate sufletească de sâraci, miseri și
lipsiți.

— Chiar îmi vine în minte, — zise îm-
păratul, întorcându-se către camerierul său, —
că voiai să-mi comunicai câți oameni săraci
trăiesc în Peking, cărți în timp ploios sunt si-
liți să umble fără pălării pe cap.

— Stăpân al universului, sublime îm-
părat, supușii tăi servi s'au simțit atât de feri-
ciți să poată împlini dorința ta, — răspunse
Tșung-hi-tșang cu adânc respect.

— Spune-mi deci adevărul; numai purul
adevăr doresc să știu.

— În întreg Pekingul nu este un sin-
gur om, care să fie atât de sărac, încât să nu
aibă pălărie. Vorbesc purul adevăr și pe asta
pot pune jurământ.

Tșung-hi-tșang ridică la aceste cuvinte
ambele mâni în sus, plecându-și capul în semn
de sacru jurământ.

Fața împăratului strălucia, de bucurie
îndestulire.

— O, ce fericită țară! exclamă el sa-
tisfăcut, — cât de fericit este stăpânul unui pe-
por atât de fericit.

De această manifestare a îndestulirei su-
blimului domnitor s'au bucurat toți, câți erau
la palat.

San-tși-san, Pai-hi-vo și Chouar-dsung fură
pentru serviciile lor în giurul salutei poporului
chinez distinși cu ordinul bălaurului de aur.

Trad. din franțuzește de: Gr. I.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Maiu 1904.

LA ROSALII.

După-ce divinul Invățător rupend cu ajutorul Dumnezeului Părinte lanțurile morții, care îl ținuse trei zile legat de mormânt, a înviat cu glorie din morți, patru-zeci de zile a petrecut pe pământ împreună cu învățăceii săi, cărora li-s'a arătat de multe ori după patima sa luminându-le mințile, învățându-l și întărindu-l în credință și explicându-le mai departe scripturile, de ce a trebuit să pătimească, să fie răstignit și să învie a treia zi Christos. Ear' apropiindu-se timpul, când cel-ce-a fost trimis de Tatăl pentru a descoperi oamenilor mântuirea sufletului, avea să se reîntoarcă de unde a venit, în eternitate, i-a adunat pe toți împrejurul său, incredințându-le lor mai departe sub scutul s-tei Treimi opera măreață a mântuirii, și dându-le ordin să meargă în toată lumea vestind și predicând pocăința și ertarea păcatelor tuturor, celor-ce voesc să fie părtași ai împărăției lui D-zeu, în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, și poruncindu-le lor, ca de Ierusalim să nu să deparție, ci să aștepte acolo făgăduința Tatălui, care va trimite pe Duhul sfânt peste ei, pentru a-î întări, căci Ioan a botezat cu apă, ear' ei se vor boteza și vor boteza cu Spiritul Sfânt.

Și sosind ziua, când toți se aflau la un loc adunați cu un cuget cu o simțire, deodată fără de știre s'a făcut sunet din cer ca de un vânt ce vine cu vișor și a umplut toată casa unde ședeau. »Și li-s'au arătat limbi-impărțite ca de joc, și a șezut pe fiecare dintre ei, umplându-se toți de spirit sfânt, căci spiritul sfânt era, care se pogorise peste dînșii.

Ziua cinci-zecime este ultima sərbătoare a lumii creștine, cu care se încheie șirul sərbătorilor despre nașterea, botezul, patimile, răstignirea, învierea, înălțarea Mântuitorului nostru Iisus Christos și despre reversarea Duhului Sfânt peste apostoli.

O! Acest Duh Sfânt, ce tume minunată a creat, prin regenerarea sufletului și minții omenimii degenerate! Ce bărbat minunat și aderent neînfricat a făcut din persecutorul și bleșfemătorul de D-zeu, Saul, care după convertirea sa scrie către Filipeni: »Nu că aș fi deja ajuns sau aș fi deja desăvârșit, ci urmăresc, ca doară aș ajunge aceea pentru care sunt și cuprins de Christos Iisus. Fraților, eu încă nu mă socotesc să fi ajuns, dară aceasta una fac, uitând cele din urmă, și întinzându-mă la cele dinainte. Alerg la ființă către răsplătirea chemării celei cerești alui Dumnezeu și Christos Iisus.»

O, ce operă minunată a săvârșit puterea Duhului Sfânt, când cu oastea sfântă a multor mii de martiri a asediat lumea cea plină de păcate și fără-de-legi, pentru a șterge răul și a face loc splendidelor virtuți!

Vino spirite sfinte și te sălășluiește întru noi, ne curățește și ne mântuiește de toată spurcăciunea, săvârșind în noi opera prin care să ni-se pregătească sufletele și inimile noastre pentru primirea, ascultarea și înțelegerea Evangheliei, fără care am orbeca și acum în ceața veacurilor de mai înainte. Vino și ne luminează sufletele noastre ca să înțeleagă lucrurile ascunse pe cari ochii nu le ved, urechile nu le aud; ca să putem dobândi drepturile civile în împărăția, care nu este în lumea asta, pentru-că este împărăția

lui D-zeu, care nu este nici din sânge nici din carne, ci este suflet și adevăr.

Vino Spirite sante și îndeamnă omenimea să asculte și să primească învățăturile Evangheliei, și o convinge că fără pocăință și versare de lacrimi nu este grație nici mântuire, nu este intrare în împărăția unde locuiește Domnul și împarte binecuvântare și milă celor buni și smeriți. Sădește o Spirite sante în noi toți Duhul păcii și al înțelegerii frățești, al concordiei și iubirii reciproce ca să viețuim mai mult nu noi, ci să vieze în noi Christos Iisus!

Vino Spirite sante să nu mai fim străini și nemernici, ci concetățeni ai sânilor, și casnici ai lui Dumnezeu, zidiți fiind pe temelii apostolilor și a profetilor, singur Iisus Christos fiind piatra unghiulară, în care tot edificiul alcătuindu-se, crește spre templul sfânt în Domnul...

O, vino Spirite sante și crează o nouă lume pe ruinele celei vechi și fă să strălucească în această nouă lume vecnic sufletul și soarele dreptății celui fără de apus cu splendoare orbitoare și căldura iubirii dintre oameni.

Numărul nostru de azi este de 28 pagini având următorul conținut:

Reforma învățământului popular.
Sərbarea dela Putna și rectorul universității din Budapesta.
Din România, 10 Maiu Pelerinajul dela Florica.
Note politice.
Despre introducerea limbii române în biserică Românilor. Discurs rostit în ședința solemnă a Acad. Rom. de I. Bianu.
Prognosticon.
Procesul din Timișoara.
Terorismul din Sân-Miclăușul-Mare.
Din Nădlac.
Partea literară.
Nouități.
Dela Nădlac.
Economie.
Bibliografie.
Varietăți.
Folța: Poesii. — Schiță de călătorie dela sfârșitul veacului XX. — Buzul și nobilul împărat.
Reclame, inserții și inserate.

— Majestatea Sa Monarchul a plecat Jo d. a. la 3 ore cu trenul de curte din gara de ost din Budapesta la Bruck lângă Laita, unde va sosi seara la 7 ore 15 m. Din suita M. Sale au făcut parte adlații contele Paar și Bolfras, adjutanții cr. Apor, marchisul Gozani, și Driancourt, maiorul Podhoránszky, medicul Dr. Kerzl, secretarii de curte br. Nagh și Samirsits, casierul de curte Gebhardt. În Brock se va alătura Regelui archiducele Francisc Salvator, și atașatul militar. Trenul separat a fost mănăat de directorul trenurilor și membru în casa magnaților Ludvigh Gyula, director suplent Kótányi și inginerul Winkler József. Regele va pleca la 3 Iunie d. a. la 3 ore din Viena și va sosi din nou la Budapesta, seara la 7 ore 30 m. unde va rămânea până la 15 Iunie. Sub durata petrecerii acesteia va merge mai de multe ori la Gödöllő.

— În audiență la Majestatea Sa. P. S. Sa Ioan I. Papp episcopul Aradului a fost primit Mercuri în audiență la Majestatea Sa, în palatul Său din Buda.

— Jubileul protopopului Mihail Popovici. La 23 Maiu n. s'a ținut în Orșova jubileul vrednicului protopop și luptător național Mihail Popovici. Încă în preșeară sosiră, pentru a participa la serbare archimandritul vicar Filaret Musta, ca reprezentant al Consistorului din Caransebeș. șt corul dela Bozovici.

La orele 9 seara (22 Maiu) s'a făcut o retragere cu torțe și o serenadă în onoarea jubileului. Dl Dr. Ioan Sărbu a ținut un discurs în care a relevat meritele protopopului sərbătorit, care nici odată nu s'a dt îndărăt din lupta națională. Jubileantul mulțumește în cuvinte avântate, accentuând, că în toată viața sa a căutat să-și facă datoria față de neam și biserică, în momente grave nu s'a dat îndărăt din luptă, pătuns fiind de convingerea, că locul dînsului a fost și este în șirele prime ale luptătorilor pentru drepturile națiunii și ale bisericii.

A doua zi (23 Maiu) s'a ținut serviciu di vin, la care a cântat corul de plugari din Bozovici. După serviciul divin a urmat primirea deputațiilor din partea jubileantului: Archimandritul Filaret Musta; deputațiunea clerului și poporului, care a oferit d-lui M. Popovici o fundațiune de 1000 cor. și o masă de argint cu servit; comunitatea israelită; comunitatea bisericească romano catolică; comuna politică; comunitatea de avere a fostului regim. rom. ban. nr. 13; d-nii Dr. V. Braniște și Dr. P. Barbu, ca reprezentanți ai presei; comuna bis gr. or. rom. și alte deputațiuni.

La 2 ore după amiază s'a dat un banchet, la care jubileantul s'a prezentat condus de întreaga preoțime din tract.

Seria toastelor a deschis-o iubilantul M. Popovici pentru Maj. Sa monarcul, după care au urmat numeroase toast. S'au cetit numeroase depeși de felicitare.

Seara a fost concert, la care a participat numai public românesc. A cântat frumos și bine corul de plugari din Bozovici. Concertul fu urmat de o animată petrecere cu dans, care a durat până în zorii zilei.

— Ancheta în afacerea reformei învățământului. Eată lista celor convocați de ministrul Berzeviciy la ancheta de azi în ministerul de culte:

Metropolitul gr. or. Ioan Meșianu, Metropolitul gr. cat. Victor Mihályi, contele Apponyi Albert, baronul Bánffy Dezső, Firceák Gyula, Láng Lajos, președintele comisuniilor cultelor, Pap Elek reprezentantul ministerului de finanțe, Lányi Bertalan, reprezentantul ministerului de justiție, Antal Gábor, episcop, Akzaméthy Lajos consilier ministerial, Bartók György episcop, Bárczy István consilier, Beöthy Zsolt, Beksics Gustvav, Lucian Bogdanovici, episcop sərb, Daniel Gábor, Fehér Viktor consilier ministerial, Várossy Gyula episcop, Zelenka Pál episcop, conte Zichy János, Barta Ödön, Blaskovich Ferencz, Barcza Miklos, Csernoch János, dr. Csernátóny Lajos dr. Fináczy Ernő, Halász Ferencz referent, Juszth Gyula Komjáthy Béla, Komlóssy Ferencz, Kozma Ferencz, Libertiny Gusztáv, Melzer Vilmos, Nedeczky János, Nemény Ambrus, Nyegre László, Okolicsányi László, Rátkay Pál, Sándor József, Szentiványi Árpád, Szóts Pál, Tuba. János, Veszi József, Verner Gyula, Rákosi Jenő, Sebestyén Gyula, Steinberger Ferencz, Tóth József, Varjassy Árpád, Verédy Károly, dr. Hajnóczy József, Dr. Kovács János és Somlyai József.

— Archiducele Francisc Ferdinand în Anglia. „Standard“, cum se scrie din Londra, aduce știrea, că la manevrele ce se vor ținea la Iunie la Aldershot, va lua parte și archiducele Francisc Ferdinand, în urma invitației regelui Eduard.

— Asențare. Asențarea pe 1904 în Timișoara va începe în 15 Iunie nou.

— Scrisoarea M. Sale către generalul Kolosváry. M. Sa a trimis o scrisoare autografă fostului ministru de honvezl Kolosváry Dezső, din incidentul logodnei acestuia. În scrisoarea M. Sa îi urează, să-î fie atât de strălucită viața familiară ca și cum e cariera sa de militar.

— Logodnă. Anunțăm cu plăcere logodna d-șoarei Szentkirályi Márta distinsa artistă cunoscută publicului sub numele Rózsa Lili, cu dl Losonczy Zoltán colaborator intern dela „Arad és Vidéke“ din loc.

Felicitările noastre!

— Notar amovat. Ministerul de interne a aprobat verdictul comisuniilor disciplinare a comitatului Timișorii prin care George Mișcovici notar în Bavaniste a fost suspendat din oficiu, pentru mai multe abuzuri.

— Apărarea unui ministru italian fugit. Nasi, fostul ministru de culte italian și acuzat de defraudare, cum știm a fugit în Elveția. Un ziarist parisian a reușit să afle locul unde petrece ministrul, cu care a vorbit despre afacerea penibilă, ce ține în agitațiune guvernul și opinia publică a Italiei. Orașul și otelul a refuzat ziaristul să-l tradeze din cauze bine înțelese. Nasi a spus ziaristului următoarele:

— Doar n'am făcut bine că am plecat subit din Italia? A fost timpul suprem, deoarece-ce în măsura cea mai mare au început să mă persecute adversarii. Invinuirea ce mi-se face, este fără fond. Ea este opera partidului, care m'î este dușman de moarte. Eu am conștiința curată.

— Atunci de ce-ai fugit? — întrebă ziaristul.

— De mânia oamenilor este vorbă, cari și dacă aș dovedi nevinovăția mea, m'ar fi condamnat.

— Stați încă mult timp în Elveția?

— Numai câte-va luni, — a răspuns Nasi — aștept până se va calma ura dușmanilor mei și până îmi pregătesc răspunsurile, cu cari să pot nimici calumniile. Voi dovedi nevinovăția mea, și acum chiar la asta lucrez. Dacă voi fi gata, voi da pept cu acuzătorii mei.

— **Sfântul Ioan tăietorul de porci.** Duminică seara, după vorbirea de program a baronului Bánffy, „civișii“ din Seghedin, au arangiat un banchet în onoarea lui. La banchet a participat și Hoek János, care firește a fost asemenea sârbătorit. Toastanții îl gratificau cu mulțime de epite ornante, cei mulți însă îi ziceau Ioan gură de aur. Hoc declina cu modestie asemănarea cu sfântul Ioan gură de aur, dar înzădar, ea s'accentua mereu.

Aplausele nesfârșite l-au hotărât în fine să ia cuvântul și densul chipul acesta s'a răfuit însuș cu sfântul său :

— Seara întregă am fost onorat cu epitetul Ioan gură de aur. Mulțumesc. Biserica însă serbează și alți sfinți, și încă în număr destul mare. Colo e sfântul Ioan Nepomuk împrumutat dela Cehi, apoi sfântul Ioan Botezătorul și mai este unul, așa numitul sfântul Ioan tăietor de porci... El bine, patronul meu este sfântul Ioan tăietorul de porci. Nu pentru-că, locuiesc în Kőbánya, ci pentru-că după Crăciun am văzut lumina zilei. Și dacă nici odată n'am cerut ajutorul patronului meu, acum odată mă întorc către tine sf. Ioan tăietorul de porci, să-mi ajuți când trebuie să lupt cu adversarii din Seghedin a-î șefului meu...

— **Omor.** În comuna Groș com. Arad în 18 Mai a. c. George, Serafim Stanilă frați, având cu unchiul lor Iosif Crișan ceartă pentru împărțirea pământului, fiind în țarină toți la lucru, au sărit George și Serafim asupra lui Iosif Crișan și l-au bătut de moarte, l-au aruncat peste un pod lăsându-l scaldat în sânge, unde aflându alți oameni, l'au dus acasă unde a mai trăit 24 ore și a încetat din viață. Comisia cercuală a și cercetat cazul la fața locului, făptuitorii însă sunt liberi până ce li se va aduce sentința.

— **Urmările grevei dela căile ferate.** Tot mai evident ies la iveală daunele pricinuite erarului de greva funcționarilor dela căile ferate ungare. Circulația mărfurilor pe liniile ungare pe April față de anul trecut arată o scădere de 24%. Ear desdaunări pentru mărfurile stricate ori perdute prin gări, erarul a fost silit să plătească până acum la 570.000 cor., și suma reclamațiilor este totuși și acum așa de mare, în cât abea într-o lună și jumătate pot fi rezolvate.

— **Sporirea Reuniunilor de lăptării.** Ministrul de agricultură a publicat zilele acestea statistica reuniunilor de lăptării, din care se vede că numărul acestora în 7 ani de zile, s'a urcat la 517. Cu înmulțirea reuniunilor de lăptării s'a urcat în mod considerabil și exportul untului. Valoarea untului exportat, cu toate că consumațiunea internă se mărește din an în an a trecut până acum peste 10 milioane cor.

— **In contra unsoării artificiale.** Măcelarii din Timișoara au cerut prin intervenția Camerei de comerț de acolo pe ministrul de comerț să ridice taxa vamală pe unsoarea artificială în așa măsură ca să nu poată concura cu unsoarea naturală. Ministrul a respins cererea, pentru-că unsoarea artificială se produce pe seama elanelor mai sêrace și din punctul acesta de vedere, n'ar fi corect a o scumpi prin taxe vamale ridicate.

— **Contesă în claustru.** Se anunță din Praga : Eri a fost adoptată în claustrul benedictin de călugăriță, tinera contesă de 25 ani Helen Eszterházy fiica contelui Eszterházy Kázmér Péter.

— **Măcelul din Aleșd.** Se anunță din Oradea-mare că în afacerea măcelului din Aleșd pertractarea se va ținea deja în Iulie. Apărarea câtorva dintre acușaiți a primit-o dl Dr. Aurel Vlad. deputat dietal.

— **Keeskeméthy în — Fiume.** Senzație mare avut eri orașul Fiume. Ca fulgerul s'a răspândit în oraș vestea, că poliția a prins pe Keeskeméthy. Incurând însă marea senzație s'a redus la un mic incident. Nu s'a întâmplat numai atâta, că dintre pasagerii cari veneau cu vaporul din Abbazia, a debarcat un domn care semăna foarte mult cu Keeskeméthy, și părându-i poliției purtarea sa suspectă, l-au deținut. Scena firește a avut mulți privitori, pentru-că se credea că deținutul este însuș hoțul Maria Sa. Tinerul a fost dus împreună cu dama ce-l însoțea la poliție unde s'a constatat că sunt niște tineri însurați și au fost în voiaj de nuntă. Bucuria poliției s'a schimbat într-o păcăleală neplăcută.

— **Soția judeului de instrucție din Ciaba — pusă sub acuză.** Senatul de acuză a tribunalului din Bichis Ciaba eri a pertractat afacerea criminală a doamnei Nyistor Adorján, despre care se știe, că a voit să să-și omoare bărbatul. S'a aflat verosimilă bănuiala că dînsa a dat bani oamenilor să cumpere revolver. Prin urmare a fost pusă sub acuză pentru crima de complicitate pentru omor. Actele au fost transpuse procuraturii.

— **Roma port de mare.** Planul, despre care s'a făcut atâta vorbă în cercuri de ingineri pentru a face Roma port de mare, pare a fi pe calea realizării. Inginerul Paolo Orlando a construit un nou plan, de care se interesează viu și regele Victor Emanuel. Conform acestui plan Roma ar fi să vină în legătură nu cu marea prin râul Tibru, ci prin un nou canal ce ar avea să traverseze planul Fusano. După socoteala făcută de inginerul Orlando cheltuielile construirii acestui canal s'ar urca la 59 milioane lire, ear lucrările ar dura 5 ani.

— **Oraș de femei.** În America este un oraș de 1.500 locuitori, în care femeia este totul și bărbatul nimic. Orașul acela fericit se chiamă *De-catur* și este situat în Michigan. Primarul e femeie. Tot o femeie are și direcția poștelor. Același fenomen în viața privată : Preotul este o femeie, birtași, cărcimari, cismari, împlari, șelari, curuțași, toți sunt femei : iar bărbații cresc copii și îngrijesc de ale casei ! Bieții bărbații !

— **Vapor scufundat.** Vasul danez „*Napoli*“ pe drumul din Finlanda spre Dover Marți noaptea s'a isbit în Qeresund în apropierea Helsingör de vaporul german „*Emil Retzlaff*“, care plutea spre Stetin. Vasul german în urma unei leziuni considerabile s'a scufundat momentan. Echipamentul a fost mântuit și transportat la Helsingör. Până-acum nu se știe din a cui vină s'a întâmplat accidentul.

— **O nouă mină de diamant.** Din Capland se telegrafează, că ministrul de finanțe *Walton* vestește că între Griquatown și Postnasburg a fost descoperită o nouă mină de diamant.

— **Atentat contra trenului Țarului.** Conform unui raport din Petersburg, împotriva trenului ce ducea pe Țarul, s'a încercat un atentat. Când Țarul Vinerea trecută a cercetat orașul din sudul imperiului Kremencuk, poliștii au observat, că nainte orașului pe un teritor lung au fost stricate șinele. Nainte de a pleca trenul Țarului către acest oraș, un tren care a pornit din oraș a deraiat.

— **Tragedia unei părechii logodite.** Se depeșează din *Nyiregyháza* : Eri a cauzat aici mare senzație soartea tragică a unei tinere părechii logodite. Un tiner dintr'o familie de frunte, orbit de patima jalușiei, și-a omorât frumoasa-i mireasă și pe urmă și-a întors arma și asupra sa. Eroii nefericitei întâmplări sunt : *Szabó* Lajos funcționar de bancă și tinera fată de o răpitoare frumșetă *Kertész* Janka, care abea număra șepteprezece primăveri. Tinerii se iubeau cu multă patimă. Alaltăieri erau încă în Debretin, unde fata împreună cu mamă-sa și-a cumpărat trusoul. Seara s'au dus la teatru. *Szabó* Lajos eri dimineața a tri-

mis un buchet de flori miresei sale și după-aceia pe la ora 9 a cercetat pe viitorul său cumnat profesorul *Eltsche*. Acolo a aflat-o și pe mireasă. Tinerul a rămas pe câte-va clipe singur cu dînsa și în intervalul acesta s'a întâmplat tragedia. Antecedentele nu se cunosc dar se dă cu socoteala că jalușia i-a dat în mână armă nefericitului. Când la detunături cei ai casei au alergat în odae, în fața lor aveau priveliștea înfiorătoare a doi muribunzi, scaldați într'un lac de sânge. Câte-va clipe în urmă amândoi și-au dat sufletul.

— **Mare nenorocire într'o mină.** Din *New-York* se telegrafează, că conform unei depeșă din Harrisburg (Pennsylvania) într'o mină din apropierea Williamstow s'a produs o explozie de gaz de mină, în urma căreia au fost distruși 50 lucrători. Până acum au fost aflate cadavrele a-lor 7 muncitori.

Necrológe. Dr. Ioan Major fruntaș din Lugoș, a murit Marți seara, în frumoasa vîrstă de 77 ani.

Decedatul a fost un bărbat devotat bisericii și neamului său, luând parte aproape până în anii din urmă în viața publică.

„Ca teolog la Blaj — serie Drapelul — în anul 1848 a fost martor evenimentelor, cari au trezit din letargia seculară un popor dornic de viață și libertate. Dus de curentul însuflețitor, a părăsit cariera pentru care s'a dedicat și s'a înrolat în armata națională alui Iancu, primind rang de tribun și luptând pentru steagul sub care s'a înrolat, până la finea nenorocitului războiu civil“.

Din partea familiei primim următorul anunț funebrel :

Subscrișii cu inimă frântă de durere, în numele lor și a numeroaselor rudeni aduc la cunoștință, că preaiubitul lor soț, tată, frate moș, soț și unchiu dl Dr. *Ioan Major*, avocat, consilier de școale în pensiune etc. la 24 Mai 1904 st. n. 10 ore seara în 77-lea an al etății și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului.

Rămășițele pământești ale iubitului nostru repausat se vor așeza după ritul bisericii gr. cat. spre odihnă, întru sperarea învierii, în ziua de 26 Mai 1904 st. n. la orele 4 după amiază dela casa sa în cimiterul românesc din Lugoș.

Lugoș, 25 Mai 1904 st. n.

În veci amintirea lui ! Văd. Sidonia Major nasc. Panajoth soție, văd. Catarina Stojan, nasc. Panajoth, cumnată ; Romulus, Sidonia, Alma măr. Pop, copii ; Alma Pop nepoată, Dr. Isidor Pop ginere, Teodor Major, Vasile Major, Ana Major, Paraschiva măr. Radu, Maria măr. Muntean, Dr. Iacob Major, frați și surori.

— **Jacob Borlea**, teolog de cursul III, la seminarul nostru din Arad, fiul preotului Pentru Borlea din Măderat, după grele și îndelungate suferințe, în anul 21 al fragedei sale vieți, Duminică la 9/22 Mai n. a. c. a adormit în Domnul, la casa părintească. Înormentarea s'a făcut Marți, 23 l. c. după amiază la 3 ore.

La ceremonia jalnică au sluji preoții : Traian *Terebenț* preot în Gașa, ca substitut al protopopului din Siria, G. Popescu (Măsca), P. Zaslo (Seleus), N. Drăganca (Gașa) și I. Jercoșan (Pâncota). Au mai participat preoții : I. Morar (Măderat), F. Leuca (Pâncota), G. Papp (Agris), R. Maeruşan și V. Popoviciu (Siria). — Răspunsurile funebre le-au cântat în cor învătătorii : N. Ștefu (Arad), A. Doboș și I. Huiu (Siria), P. Vancu și P. Sigărtău (Măderat), I. A. Muntean (Măsca), T. Cherechian (Gașa), C. Crețu (Agris) și I. Halmăgian (Pâncota).

În Sta biserică, la finea prohodului, a predicat dl Tr. *Terebenț* actualul substitut protopopesc.

Institutul teologic a fost reprezentat prin 4 elevi, colegi ai defunctului, cari au depus și o frumoasă cunună pe coșciug, iar la mormânt și-au luat dela repositul coleg un ultim „bun reimas“, prin rostul clericului *Aurel Papp*.

— **Atragere intențiunea cetitorilor nostri** asupra inseratului de pe pagina 18 a firmei *Zimmermann* și *Eizele*, una dintre cele mai cunoscute firme din Arad.

Dela Nădlac.

Primum și grăbim să publicăm lista d-șoarelor și d-lor diletanți, cari vor juca Duminecă la Nădlac

»Ruga dela Chisetău«.

Comedie populară într'un act. Cu cântece și joc.

De Iosif Vulcan.

PERSOANELE:

Ioan Ursuț plugariu . . .	Dl Corneliu Brindea
Reveca soția lui a II-a . .	D-șoara Ema Faur
Paraschiva fiica lui . . .	V. Herteg
Trăilă Costean f. holtei	Dl Ioan Iloviciu
Achim Ghiju prietenul lui	Dl Petru Negreu
Iefta Marcu plugar	Dl Nicolau Brindea
Rusalina nevasta lui . . .	Dșoara Măr. Petroiu
Costa Hirșu, însurățel . .	Dl Teodor Ardelean
Gruia Gruian cismar . . .	Dl Stefan Mânzat
Sloim, precupeț de tîrg	Dl George Ardelean
Lica Șicu, plăeș	Dl Nicolau Iloviciu
Chira Crăciun cond. cor.	Dl Traian Hornoiu
Chinesul	Dl Iulian Mărginean
Un covrigar	Dl Petru Pătroi
Un turtar	Dl Teodor Suci
O fată	Dșoara Efica Onea
Alta fată	„ Anca Totorean
A treia fată	„ A. Luchiciu
A patra fată	„ Sofia Pleș
O nevastă	„ Mărioara Faur
Un corist	Dl Caritan Marianov
Un fecior	Dl Dimitriu Suci
Alt fecior	Dl Ilie Irean
Un om din popor	Dl Traian Ineuan
Alt om din popor	Dl Ilie Dréglea
Sutler	Dl Traian Drăgan.

Coriști, coriste. popor.

Scena se petrece în satul Chisetău, pe malul mării, la rugă.

Războiul ruso-japonez.

Japonezii se pregătesc cu mare zor să asedieze Port-Arthurul. În acest scop trupele japoneze grăbesc pe ambele laturi ale peninsulei Liao-Tong spre porturile rusești. Trupele cari de prezent se află la vest înaintază în direcția liniei ferate au avut mai multe ciocniri cu Rușii, cari au fost siliti să se retragă. Astfel au ajuns Japonezii până la *Kintșu* care, cum se știe, a fost luat de Japonezi cu asalt. Acum Japonezii ridică aici întărituri și numai atunci vor înainta, dacă le vor sosi trupele auxiliare. Trupele, cari grăbesc înspre mare sunt acum în apropierea orașului Dalny, pe care Rușii au de gând să-l părăsească. Într'aceia la Pitsevo și împrejurime mereu debarcă trupele japoneze cari înaintază parte spre Port-Arthur, parte spre Nord în contra lui Kuropatkin.

Dăm aci următoarele telegrame:

Londra 28 Mai Cum anunță ziarul din Tokio, cu datul de azi, erii japonezii au gonit pe Ruși din Nae unugulin iar azi după un asediu strașnic au luat cu asalt Kintșu.

Londra, 26 Mai. Din cartierul general rus se anunță, că Japonezii de nou au început să înainteze în Manciuria. Intre Fengvangcieng și Liao-yang sunt concentrați 20.000 Ruși cari se pregătesc pentru rezistență disperată. În An-cian, Liao-yang și Haicieng sunt 10.000 Ruși. Lui *Daily Mail* îi se raportează, că deocamdată este vorba numai de operațiuni mai mici, iar atacul general se așteaptă pe mai târziu.

Ulterior se confirmă, că orașul Kintșu a fost luat de Japonezi. Căderii orașului a însemnat o luptă crâncenă de două zile, în care Rușii cum vestește o telegramă din Londra, au pierdut 4000

morți, iar o 1000 au fost vulnerați. Situația în Port-Arthur este disperată. Toți bărbații și feciorii sunt involași. Provișiunea este pe sfârșite. Femeile și copiii sunt adăpostiți în speluncl suterane.

Telegrame.

Metropolitul Mețianu în apărarea bisericii și limbei naționale.

În ancheta de ieri, convocată de ministrul Berzeviczy în afacerea proiectului de reformă a învățământului a luat cuvântul Metropolitul Mețianu apărând cu multă demnitate drepturile limbei noastre naționale pe calea se călea în picioare de legea proiectată. Vorbirea energică a produs mare senzație în sinul anchetei scoțând din sărite pe șovinisti, cari l-au întrerupt mai de multe ori pe înaltul prelat.

Metropolitul și-a continuat însă vorbirea tot cu mai multă demnitate neținând seama de întreruperile șovinistilor.

Terminând a zis:

«Puterea, care constrânge biserica la părăsirea limbii sale, ar atrage asupra sa osânda bisericeii».

Economie.

Arad, 28 Mai.

La chestia Institutului de credit înființând în Vașcou. Ne-am deprins deja a auzi despre unele din ținuturile românești ori numai de rău, ori — nimic. Și ți-s'ar umplea de jale sufletul, dacă ar trebui ori ar fi posibil să încrestezi la răvaș toate păsurile Românilor, rezultate din intrigele străinilor. din neiscușința conducătorilor lui și din propria-i neștiință.

Cu atât mai justificată e bucuria când din asemenea părți, și mai ales între grelele împrejurări de azi, ți-se dă să legi nădejdea, că a sunat ceasul redeșteptării și reculegerii celor dintru întunec și din umbră. . .

Și ținutul Vașcoului ni-a făcut până nu de mult impresia unui organism copleșit de multe rele, în ale cărui vine a înghețat sângele — elementul vieții și avântul către un scop mai înalt decât nimicurile vieții de toate zilele. Cu atât însă mai plăcut ne-a surprins când — la vremea sa, nu chiar de mult — am înregistrat vestea, că în deosebi preoțimea, ajutată de alți fruntași din acelea părți, se ocupă serios de a întrupa ideea înființării unui institut de credit și economii în centrul ținutului, Vașcou.

De o sută de ori să fii măestru în manuarea condeiului, și tot n'ai putea din d'ajuns saluta aceasta idee, aceasta nobilă preocupare a fruntașilor din părțile Vașcoului, cari — între deosebitele împrejurări — au înțeles că aceasta e singura cale, ori mai bine zis *primul pas*, cu care trebuie a începe luptă pentru apărarea intereselor poporului, în deosebi economice, și care să ducă la o apropiere din ce în ce a poporului către fruntașii săi, conducătorii firești și din poruncă.

Și tocmai pentru-că ideea aceasta adusă deja în circulație, e atât de salutară încât numai cel mai îngust cap nu o poate în-

țelege, eram într'o nădejde mângăitoare noi cei-ce suntem convinși, că ajungerea ținutelor ideale ale unui popor e posibilă numai prin asigurarea intereselor de viață reală, a vieții și a bunei stări materiale economice.

Nu mai astfel au putut să rezoneze și acei fruntași, în deosebi din preoțime, când au ajuns la ideea înființării unui institut de credit și economii; și numai astfel. Pentru că, zădarnic vei propovădui cele mai sublime principii și învățături de credință și morală de pe amvon ori în contactul privat, când ai să te adresezi celui ce geme sub sarcina grelelor dări și n'are nu odată nici măcar bucatură de mămăi pentru vatra de copii.

Da, pentru-că s'au schimbat vremurile. Nu mai e ca și în sute de ani mai înainte, când preocuparea de căpetenie era pentru celea ale *vieții de veci*. Azi nu e de ajuns — să nu zicem tocmai pânea, ci nici *mălăiul* de pe o zi pe alta.

Azi, ca și când s'ar fi îngustat hotarele pământului: toată palma de pământ cere să fie exploatată din interesul existenței zilnice.

»Noi vrem pământ« — pământul e ceea ce-și cere țeranul azi mai insistent, pământ unde să-și valorizeze brațele muncitoare. În munca pentru existență fizică își află el azi misiunea vieții. Și e unilateral acest fel de a înțelege rostul vieții, ce s'a pus nu odată și la inima țeranului român, eminentamente religios de altfel. Pentru că »nu vremile-s sub om, ci bietul om sub vremi« . . .

S'au schimbat vremurile.

În sus s'au rafinat pretențiile și gustul de viață, iar în jos, poporul — căruia tot i-au cerut și pururea și nimeni nu i-a dat ceva vr'odată în măsura sarcinilor ce i-s'au impus — a rămas un teren înțelenit în preocupății și neglijat: nu i-s'a deschis din destul ochii pentru a înțelege, că adevărata fericire e una și constă în progresul intelectual — moral — religios și economic de odată.

Și, ne place să vedem tocmai un semn de bun augur că în ținutul Vașcoului mai ales preoțimea, chemată a apăra interesele religioase morale, a ajuns în părțile acelea la fericita idee de a apăra și interesele economice ale populației române d'acolo prin înființarea unui institut de credit și economii.

Ideia se laudă de sine din d'ajuns precum și pe cei ce au adus-o în circulație; iar când aceasta va fi și întrupată, vor bine-merita dela întreg neamul românesc, din al căruia organism și ei fac parte.

Sunt poate, mari greutățile începutului? Dar' să ne întrebăm, care început nu e greu?

Recunoaștem dela capul locului că atarî întreprinderi nu sunt tocmai ușoare, — dar' totodată nu putem admite că ele, de grele ce ar fi sunt nerealisabile. Și alte ținuturi românești și încă mai bogate decât părțile Vașcoului, au izbutit cu ajutorul lui D-zeu și în urma stăruinței fruntașilor să întemeieze asemenea institute.

Causa: pentru-că au fost pătrunși de interesul sfânt ce-l reprezentau și de dorul de-a se pune în serviciul neamului; pentru-că au trecut la ordinea de zi, la muncă, peste sufletele îndoelnice ori aservite celorlora cari ar avea interesul ca poporul român să fie lipsit de instituțiile de întărire economică și religioasă.

Maî pre sus de toate însă, la înființarea unor asemenea institute a biruit *conștiința datoriei de muncă și de cinste națională și convingerea* dictată de situația reală, *că e mai mare aceasta datorie de cât greutatea firești și pedecile artificiale* ce se pun în calea unei asemenea întreprinderi când aceasta e românească.

Greutăți și pedecă n'au să numere în fața trebuințelor reale. Totul trebuie încercat. Și norocul încă stă pe partea celui cu curaj. De altă parte, pe cât e lășitate a se retrage din calea muncii și a luptei, tot așa putem s'o susținem că nu e mai puțin onorific a fi biruit de cât a birui pe terenul de muncă, de luptă...

În Beiuș de pildă, nu tocmai departe de Vașcou, s'a putut înființa un asemenea institut deși înființarea lui o va fi stimulat întâi de toate gândul de a pune banul în circulație pentru a-l fructifica în interesul fondatorilor. Și ierte-ni-se s'o repetăm, că altcum nici nu putea fi, când administrația aceluși institut nu e românească ce nici nu poate fi altfel când acționarii, pe lângă unii români, sunt unguri și jidani în preponderanță.

Ori, alt exemplu, „piczulásbank“-ul din Băița, la poala bătrânului Bihor, e susținut oare fără sucursul material al Românilor?

De ce n'ar fi posibilă crearea unui institut românesc, călăuzit nu de dorul sporirii argintului și de pofta ambiției, ci de dorul și ambiția națională de a-ți fortifica neamul, de a-ți ajuta pe fratele ajuns în nevoi?

Concentrarea forțelor morale și a capitalului spre un asemenea scop ar fi cu atât mai mult sigură de izbândă, cu cât e mai înălțător scopul.

Iar în situația de azi cea atât de precară a poporului nostru în respectul economic, ce ar fi mai înălțător de cât întâi de toate a-l scoate din ghiarele cămătarilor și a jidovilor?

Numai asigurata existența economică a poporului, ne va întoarce iarăși la ogașul vieții din zilele vechi: când va avea malaiul „de toate zilele“, va avea timp a-și aduce aminte și de hrana vieții de veci și de instituțiile religioase — morale care așa cum au fost, dar ni-au servit drept singurul razim al existenței ca popor peste atâtea veacuri furtunoase...

De bun augur — repet — e deci pașul ce — mai ales preoțimea din cercul Vașcoului l'a inițiat în conțelegere cu alți fruntași: primul paș pentru desrobirea economică a țeranului din acelea părți din ghiarele cămătarilor și jidovilor.

Nepăstuirile de acest soi sunt un secret public pentru cei-ce cunosc referințele din ținutul Vașcoului; tot așa sunt binecunoscute și alte primejdii.

De pildă: În centru, Vașcou, s'a putut rădica într'o mică comună cu o mână de locuitori, pe lângă o școală românească încă și una de stat, și mai e pe cale a se ridica și o alta nouă, se înțelege că în contul școlii românești. Tot acolo se poate susține un al doilea „piczulás bank“, cale de o plimbare dela cea din Băița. Iar elementul jidovesc tot d'acolo, mai înainte neconsiderat iar azi bine îngrășat din sudoare românească, se poate gândi serios la rădicarea unui templu ș. a.

Numai suflarea românească care formează majoritatea absolută în acel jur și carea numără la miș de locuitori, să fie

oare lipsită de dorul și putința de a se fortifica? Răspunsul îl vor da fruntașii cari s'au pus în serviciul realizării nobilei idei de a înființa planuitul institut de credit și economii.

Îi îndemnăm deci cu toată căldura inimii ce o avem pentru ei și pentru cauza la care s'au angajat, și-i îndemnăm să nu întrelase un moment măcar pentru a câștiga pentru cauză încă de pe acum îndeosebi poporul, nu numai pe cei avisați la ajutorarea prin un asemenea institut, cât mai ales și pe țeranii, mai cu stare, cari pot contribui cu avutul lor la înființarea institutului ceea ce, ni-se pare, până aci n'a prea succes ori nu s'a încercat cu toată stăruința vrednică de o asemenea cauză.

Înainte deci, cu Dumnezeu, fruntașii de sub poala Bihorului, și veți duce cauza la izbândă spre cinstea voastră și spre câștigul Neamului românesc!

Apărarea internațională a drepturilor industriale. Marți s'a întrunit în Berlin congresul convocat întru apărarea internațională a drepturilor industriale. Conte *Posadovsky* secretar de stat, președinte de onoare a deschis congresul, la care s'au reprezentat aproape toate guvernele. Ministerul ungar a fost reprezentat prin *Ballai* Lajos secretar ministerial.

În discursul său de deschidere, secretarul de stat *Posadovsky* a făcut anintire că congresul pentru prima-ora să întrunește pe pământ german. *Posadovsky* salută congresul și îndeosebi pe reprezentanții statelor străine având conștiința că adunarea îndeplinește o muncă salutară în interesul siguranței și a egalității dreptului. Concepția juridică a dreptului de proprietate intelectuală, pe terenul științei, artei și industriei cu progresul desvoltării intelectuale, și cuceririle veacului nou se rafinează și adincește din ce în ce. În evul vechiu și mediu s'a pomenit nu-i vorbă de privilegii industriale, dar nu există folosirea industrială a apărării legale a dreptului de proprietate intelectuală. Numai la sfârșitul veacului 18 și la începutul celui al 19 s'a ivit de-odată cu imbelșugarea a acestui soi de bunuri, asemenea principii fundamentale, ca și în Anglia unde s'a înființat prima lege de patente. Așa s'a petrecut aceasta și în celelalte state. Acele convenții comerciale cari s'au legat până aci în scopul asigurării dreptului de proprietate industrială, sunt o cheazășie, că pe acest nou teren încetul cu încetul se cristalizează un sentiment general al dreptului, care-și caută întărirea în legislațiile statelor aliate.

După discursul secretarului de stat a vorbit primarul și președintele camerei comerciale. După dinșii au vorbit reprezentanții străini.

Rechemarea unui atașat comercial. Ministerul de comerț a rechemat pe atașatul comercial *Firnitzer* Gyula, înzestrat cu misiunea de a studia referințele comerciale din Africa de sud, după-ce a răspuns pe deplin însărcinării sale.

Ploaia. După ploile locale și parțiale de până aci în sfârșit săptămâna trecută s'a revărsat peste întreaga țară o ploaie lină și abundentă. Ploaia aceasta are anul acesta însemnătate mântuitoare. Grânele și în special nutrețul erau atât de compromise, în cât dacă nu venea ploaia aceasta, recolta din anul acesta era dintre cele mai sperate. Grăulul însă puțin l-a putut ajuta pentru-că în cele mai multe părți ale țării l-a năpădit în așa măsură rugina, ca nici odată dela 1873 incoace. Aceia, cari își vor aduce aminte, știu bine ce dezastru a pricinuit în acel an rugina. Ivirea ruginei în grul din anul acesta nu mai poate fi deci nici vorbă va micșora mult producțiunea față de anii precedenți. Este de importanță atât pentru producenți cât și pentru comerșanți a ști aceasta. Dauna aproximativă se poate de pe acum evalua minimum la 30%. Dar se poate să fie și mai mare. După-ce producțiunea anuală normală de grâu a Austro-Ungariei face

circa 54—60 milioane măși metrice, ear constanța cam tot atâta este de regulă, nu e greu de a profeti, că *teritoriul vamal comun va fi avizat la import ceea-ce va pricinui urcarea prețurilor locale minimum cu 1 fl. 80. cr.*

Bibliografie.

Din literatura pedagogică-didactică. Herbart! Cine să nu fi auzit despre Herbart dintr'invățătorii nostri? Și câți sunt oare cei ce cunosc pe marele pedagog din scrierile lui? Din manualele pedagogice îl cunosc toți, și totul ce se scria și vorbea până acum la noi despre el să reținea la cele învățate aici. A vorbi despre Herbart până acum la noi era un fel de infrumșetare cu pene străine. Dădeam de al nostru, ce ziceau alții și în lipsa cunoștinței din originalul lui Herbart s'a născut o sumedenie de explicații și interpretări cari de cari mai greșite. Resumatele nu puneau în lumină clară pe acest pedagog pe eminentia humană. Ideile lui, conceptele despre școală, elevi și învățător, despre guvernarea acestui stat de educație erau mai că un fel de terra incognita învățătorilor. Un serviciu nu poate spune de mare a făcut cauzei pedagogice românești învățătoarea Ana Florea din Sibiu, că cu sprijinul corpului didactic din Blaj începe serios din „*Biblioteca Clasicilor Pedagogici*“ chiar prelegerile lui Herbart. Nu facem critică acestor cărți, dar dăm cuprinsul acestei valoroase lucrări pentruca să vadă învățătorii nostri și din aceste chestiuni preocupă pe un adevărat pedagog care a reformat școala și neamul germănilor. *Partea I. Filosofia practică. Psihologia. Partea a doua. Guvernarea copiilor. Instrucțiunea. Disciplina. Revista pedagogiei generale după etape. Partea a treia. Observări pedagogice la tractarea singuraticelor obiecte de învățământ. Despre școlile elevilor și tractarea lor. Despre întocmirea educației.*

Știm eu toți, că ce a lipsit mai mult de școlile noastre, a fost creșterea în direcțiunea a nobilita sufletele copiilor — și cu amar trebuie să vedem că și în viața noastră publică cât amar să răsună acest defect educativ.

Învățători și elevi erau — onoare excepționale! — sau falși umani sau nici că erau mult decât niște mașini, mijloace de a câștiga pâine, fără avent mai nalt nici din punct de vedere național confesional, nici din punct de vedere omenesc în general.

Am nădejdea, că precum Herbart și soții timpurii lui Napoleon au regenerat și înțeleg neamul german, acum dat în românește va genera și spiritul școlilor noastre; cunoscut cătră cei de sus și jos va pune în lumină clară ce este învățătorul, mai ales cel român.

Salut pe învățătoarea Ana Florea și corpul didactic din Blaj pentru nobila întreprindere și indemn pe toți învățătorii și pe ceilalți să câștige această carte prețioasă.

Format 16° 298 pag. Prețul 1 coroană.
Cartea este provăzută cu fotografia lui Herbart.

A apărut: *Învățământ practic din Istoria naturală* pentru școlile populare, lucrat după mai nou plan ministerial cu ilustrații frumoase de *Lulu Vuia*. Tip. Librăriei Ciurcu Brașov. 1904. Prețul 60 fil.

A apărut: *Așa a fost să fie*, (din bibliotecă teatrală editura Libr. Ciurcu Brașov) piesă teatrală într'un act de Alex. Țințariu. 1904. Prețul 40 filer.

A apărut: *Apa tenețiilor și alte povestiri populare de Laurețiu Clorbea*. Editura Libr. Ciurcu Brașov 1904. Prețul 40 fil.

A apărut: *Piperuș Petru*, poveste populară de S. Botezan (Din lit. populară). Edit. Ciurcu Brașov 1904. Prețul 10 fil.

A apărut: *Cenușotcă*, poveste populară de S. Botezan (Din lit. populară). Edit. Ciurcu Brașov 1904. Prețul 16 fil.

A apărut: *Cărțile Săteanului Român*, Schițe de George Stoica. Editura foii populare „Revista“ Brașov. Prețul 10 bani.

Cărțile Săteanului Român, Păcatele noastre de Petru Suciu. Editura foii populare „Răvașul“. Prețul 15 bani.

A apărut și se află de vânzare în librăria Petru Simțion, Arad. Propise pentru scris la examene. Tipar elegant și frumos litografat. Prețul 100 buc. Cor. 160. Porto — 30 fl.

A apărut:

„Cultura română“, revistă de pedagogie, științe și litere. Director: I. Găvănescul. 15 Aprilie v. 1904, anul I. Nr. 6 are următorul cuprins:

I. Găvănescul. Profesorii secundari și opinia publică. — Alex. Valeriu. Rostul liceului din Pomârla în dezvoltarea învățământului la noi. — N. I. Basilescu. Visele și tâlmăcirile lor populare.

Comunicări. Discuții. — I. Găvănescul. După operație... — N. D. Arbore. Ortografia în școala primară. — Mariu Demetrescu. În chestia materialului didactic. — N. Popescu-Movileanu. Gimnastica și excursiunile. — M. N. Pacu. Aprobarea cărților didactice.

Știri. Ecouri. Diverse. — Regele Carol I în Academia Română. — Ortografia limbii române. — O conferință asupra Carmen Sylvei. — Al II-lea congres internațional de filosofie. — Presa ieșană despre domnul N. Iorga.

Recenzi. Dr. I. Simonescu. Noțiuni de Zoologie, Botanică și Geologie. (Paul Bujor).

Redacția și administrația str. Toma Cosma Nr. 2 lași.

POȘTA REDACȚIEI.

~~~~~

☉ ☉ ☉ Sărbători vesele și fericite ☉ ☉ ☉
☉ ☉ ☉ poftim tuturor cetitorilor noștri. ☉ ☉ ☉

~~~~~

Numărul proxim al „TRIBUNEI“
va apărea Mercuri la amiază.

Ș. în Nădlac. Prim redactorul nostru e absent din Arad.

H A Z .

A. Măi, știi că de ce îți este necaz generalului rus pe Japonezi pentru înfrângerea dela Yalu?

B. Îi este rușine, că s'a spulberat în vânt povestea, că Rușii au înfrânt legiunile de onoare ale lui Napoleon.

A. Aș! Pentru-că n'au fost de 10 ori mai mulți ca Japonezii, ca să se poată bate cu succes.

Petreceri.

— **Invitare.** Elevii școalelor populare ort. rom. din Arad sub conducerea învățătorilor și cu concursul Secțiunii meseriașilor români dela „Asociațiunea națională aradană“ arangează Lună 17 Maiu st. v. (a doua zi de Rusali) a. c. în pădurea mare (csälla) maial în favorul „Reparării bisericii“ par. catedrală la care vă invita cu onoare **Comitetul arangiator.** Programa: 1. Dimineața la 7 ore eșire festivă la pădure din curtea bisericii. 2. În pădure se vor arangia jocuri gimnastice cu școlarii. 3. Prânz comun pentru școlarii. 4. La 2 ore începerea jocului în două coloane separate pentru inteligență și țărani, care va dura până seara târziu. 5. La 7 ore seara reîntoarcerea școlarii în oraș. În cas de timp nefavorabil serbarea școlarii se va amâna și se va înlocui cu o excursiune didactică ce vom anunța-o la timpul său, ear maialul se va ținea în aceeași zi în „Casa Națională“ pen-

tru țărani după amiază la 2—7 ore, ear pentru inteligență la 8 ore. Prețul de intrare: pentru inteligență 1 coroană, pentru țărani 60 fl.

Suprasolviri se primesc cu mulțumită la adresa epitropiei parohiale și se vor cvita pe cale ziaristică.

— **Una la zi.** *Budapesta:* Hallo, Haallo, Hallooo.

Putna: Cine vorbește?

Budapesta: Eu,

Putna: Cine — eu?

Budapesta: Eu — budapesti rector. Csinye este la Dta.

Putna: Egumeu Pătrași!

Budapesta: Jó napot!

Putna: Nu știu limba aia,

Budapesta: Pardon — un momento.

(pausă).

Rectorul strimtorat de jidani din Budapesta... cu ori și ce preț ar voi să știe, că ore-ce poate fi la Putna? Nu știe românește... domn peste telefon la Putna este egumenul... care știe românește... nici nu-l vine în minte rectorului, că egumenul român mai poate și alte limbi mai europene. Deci se duce și ea la mână un *converzátiós könyvecske*... studiază câte-va frază și iar merge la telefon.

Budapesta: Hallo!

Putna: Hallo! Mai iute, că mi se răcește, mâncarea și călugărul Hagioloia prea tare cântă în gitară... deci avanti.

Budapesta: Nem tudok...

Putna: tud.

Budapesta: Un saluto, — rogo un calugerum naționalitatis ruteno.

Putna: Nu sunt

Budapesta: Ex statistica Putnae tudok un calugerum ruteno.

Putna: A, — da! Este beat.

Budapesta: Beatus! (Hm, vorbește în sine... boldog ez a remte)... vorbire.

Putna: Apoi vorbește, — ce vrei.

Budapesta: Scisne latine loqui?

Putna: Scio!

Budapesta: Rogo ad telephonem... hm, *rea mete-em* rutenum.

Putna: Bene!

(pausă).

Putna: Boga — boga, sta ocsiși?

Budapesta: Dobro Dan, gospodine!

Putna: Sta Rajeși?

Budapesta: Vlaschi sta pravi ando Putna... kralj *Velichi Stefan*...

Putna: Falla, Dobro!

Budapesta: Ne ocsiși mene, brato...

Putna: Iasam democrata velichi... ne ocsim sta pravi politika!

Budapesta: Politikoláka! Hm, (Na várj te sláh ifjuság. politika. Majd adok én nektek)... Gospodine falla, falla, falla lepolvolte... Zsivio.

Putna: Idi vrago... magaroti.

Budapesta: Falla.

Deschiderea băilor de sare și iod dela **Albele** situate lângă stațiunea **Szerdahely Sos-füldő** 5 klm. dela Mercurea (Erd. Szerdahely) se va face în mod festiv **Duminecă** la 29 Maiu 1904 st. n.

Actele băi se potrivesc mai ales pentru boale *cronice, reumatice, scrofuloze, anemice, boale de nervi*, îndeosebi au aceste băi eminent efect vindecător la boalele de femei metrită cronică, endometrită, peri și parametrită, scurgeri, etc. ca și la resorpțiunea exundatelor după pleurită (aprinde de pelița coastei), pertyphliță (aprinde de infestinul gros).

Afară de aceea *mărește pofta de mâncare.*

Trenul la băi sosește de cătră Sibiu la orele 6 și 11 a. m. și 7 p. m. ear de cătră Alvicnz la 4 și 9 a. m. și 5 p. m.

Taxa de persoană tour și retour e de 40 bani; pentru copii jumătate.

Odăi mobilate la băi cu următoarele prețuri:

Din 15/V — 15/VI cu 16—24 cor. lunar

• 15/VI — 15/VIII cu 24—32 cor. lun.

• 15/VIII — 15/IX cu 16—25 cor. lun.

Serviciul și albituri de pat etc. cu 6 Cor. lunar mai mult.

Taxa pentru scaldă

Bae rece în basin 20 bani

• caldă de vară 80

Pentru copii prețul de jumătate.

Restaurant arangiat modern, mâncări

bune băcătărie pentru bolnavi, beuturi alese serviciu prompt și prețuri moderate.

Analisa despre conținutul escelentelor substanță ale apei cât și alte informațiuni se pot cere dela subcrisul.

Ilie Fleașiu

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistoriu diecesan din Caransebeș de dtto 22 Aprilie 1904 Nr. 1136 B. se escric licitațiune minuendă pentru *îngrădirea avliei bisericii gr.-or. rom. din Răcășdia*, comitatul Caraș-Severin, cu zid de peatră cioplită și gard de fer, pe dtto 2 Iunie (15 Iunie st. n.) 1904 la 10 ore a. m. în școala gr.-or. rom. clasa II din loc. — Prețul exclamării 9141 cor. 83 fl.

Modelele de piatră cioplită, planul și specificarea speselor se poate vedea în ori ce zi la oficiul comitetului parochial. —

Condițiunile licitațiunei se vor face cunoscute licitațiunilor înainte de începerea licitațiunei.

La licitațiune vor fi admiși numai măsuri esperți cari pot dovedi desteritatea prin mai multe întreprinderi de felul acesta sevârșite *bine și fără procese* și cari vor depune vadiul de 100%.

Răcășdia, din ședința comit. paroch. ținută la 17 Aprilie 1904.

Emilian Novacovici

inv. și preș. com. par.

Nicolae Mergea

not. com. par.

In conțelegere cu protopresb. tractual.

224 3—3

— **Recomandăm** cu căldură cititorilor noștri firma tinicheriei de reliefuri de cinc și ornamentică *Kohn József*, anunțată pe pag. 13-a a ziarului nostru.

— **Depositul** de ferării și mărfuri de metal, dulapuri de ghiață etc. Fraților *Berta*, anunțat în numărul acesta îl recomandăm cu căldură cititorilor noștri.

— **Atragem atențiunea** binevoitoare a publicului românesc îndeosebi asupra *inseratului de pe pagini 16* despre prăvălia bogată în haine bărbătești și stofe de dame foarte ieftine a lui *Reiner S. Sándor* din Arad (Piața Libertății Nr. 15), unde se pot căpăta haine bărbătești deja dela 2 fl. 50 cr. în sus, ear stofe pentru dame 120 cm. late, metrul 37 cruceră, metrul de baptist pentru 14 cruceră, metrul de carton de spălat numai 15 cruceră.

INSERTIUNI și RECLAME.

— Durere de stomac. Sgârciuri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.
Cutia mare . . . 2 cor. — —

In contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept »Senna.« Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la »Maria Fecioară« a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.
157

Intreprindere de mare însemnătate.

De sigur abia este acum om în Arad, care să nu se bucure de frumoasa întreprindere, cu care comerciantul Fischer Simon a câștigat sprijinul publicului celui mai distins. Depositul de ștofe bogat al lui Fischer este o instituțiune ce umple un mare gol în Arad. Și altă dată s'a ivit deci când și când între margini mai înguste atare nisuiță pentru a atrage atențiunea publi-

cului elegant și în chestii de modă prea delicat, dar aceste nisuițe n'au fost capabile de un rezultat favorabil în privința asta pe nici un moment. Cât de mare progres înseamnă în privința asta prăvălia modernă de ștofe a lui Fischer Simon! Aici în adevăr se află ștofele cele mai fine și cele mai la modă, și că cât de mult corespunde asta realității dovedește faptul, că clienții lui Fischer cearcă prăvălia în urma recomandațiunii. Este adevăr incontestabil, că prăvălia strălucită din edificiul otelului central face impresie nespūsă asupra publicului, de a cărui încredere Fischer Simon în adevăr a binemeritat în măsură inexprimabilă. 233

Stabiliment de Hydrotherapie.**„Wällischhof.“**

Stațiune de tren și poștă Brünn — Maria — Enzersdorf, 30 min. departe de Viena. 236

Arangiamet modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer de soare, massage, electrisare, gimnastică svedă etc).

Prețuri moderate

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului: Dr. Marius Sturza.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente**Fraților Berta**

(Berta-Testvérek).

Arad, Andrásy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferăru pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang. Mașine (sparhert) pentru bucătării de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru gheață.

Arme Jerlah și Piper, puște pentru vânători. Monopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra peronosporiei pe lângă o garanță de 10 ani.

Instrumente de vierit etc.

Foarfece engleze Solingene veritabile, peneluri și briciuri.

Deposit exclusiv »AHOI«.

Comandele din provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. Nr. 221 — 50

Un tânăr gr.-or. de 21 de ani, ales preot într-o comună cu poziție frumoasă, cu o avere proprie de 10—15000 fl; dorește a face cunoștință cu o domnișoară inteligentă, din familie bună, cu ceva avere, și în etate de maximum 21 de ani.

Epistoalele încât se poate provăzute cu fotografie sunt a se adresa la redacția »Tribunii« în Arad.

Se asigură serioșitate și cea mai perfectă discrețiune. 216 4—5

Fabrica de industrie de măsurit și de mărfuri de lemne

Czeiler István jun.

Telefon p. oraș și comitat 150. ARAD, Pöltenberg Ernő-u. 7. 8. 9. sz. Adr. tel: „Fabrica Czeiler“ (Czeilergyár).

I. Lucrări de măsurit la zidiri.

Construirea de uși, ferestri, padimente și parcheturi specialitate, rolete automobile, construcție proprie, portale și arangierea de bolte moderne, mai departe cilindre (roluri) de mână, roluri mari de familie.

II. Lucrari de lemn cu mașina.

și anume lucruri de ferestru, (grinzi, padimente și scânduri) tăieri, lucruri de ghiluit, de îngăurit pentru preț eștin după bucată ori pe oară. 245

III. Lucrari de ferestru cu vapor.

Scânduri, padimente și grinzi, lătezi din stejar, frasin de la grosime de 5 mm.

Primesc comande după măsură.

Cadre pentru uscarea de piatră pentru coperișe la deposit.

Salon de moda pentru dame!**ARAD, Vörösmarty-utca 3. szám.**

Am onoare a atrage binevoitoarea atențiune a on. public de dame din loc și provincie asupra articolelor de vară și primăvară sosiți în salonul meu de modă pentru dame, care figurează deja de mai mulți ani sub numele

L Á Z Á R C Z.

pe strada Vörösmarty-utca Nr. 3, unde se poate vedea

pălăriile de dame și de copii

procurate dela prăvăliile de primul rang din Budapesta, Paris și Viena.

Vând și mărfuri confecționate de mine și tot odată îndeplinesc comande echitabil, în toată privința convenabile. 251

Cu stimă! Salonul de modă de dame alui LÁZÁR Cz. Vörösmarty 3. sz.

Preț eștin, executare gingașă, simplă și fină.

Primești eori-ce comandă cu privire la bransa aceasta atât în loc cât și din provincie.

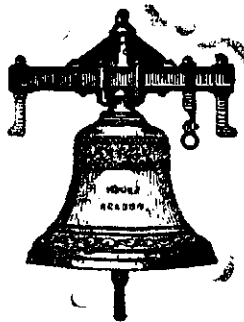
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet adânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se elatine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis 7 19—25

Telefon Nr. 474.

254

Dacă ai lipsa de ghetă

nu mai cumpăra marfă vieneză și străină, fiind-că pentru bani scumpi capeți marfă rea, ci

comandă la industriași maghiari.

Mai bună dovadă este în privința asta prăvălia

Reuniunea pantofarilor Aradani

(ARAD, Andrassy-tér 22.)

unde se poate observa clar deosebirea între zdrănta vieneză și lucrul solid onest.

Singurul deposit al căptușelei de talpe de asbest priv.

În atențiunea ziditorilor!

Biurul de zidire și magazinul de lemne al întreprinzătorilor de zidiri

Vollák József és Társa

Arad, Radnai-út 6. szám.

Telefon pentru oraș și comitat 65.

256

Primim ori-ce lucrări de zidire

precum zidire de case de închiriat, edificii private, vile, etc. în ori-ce stil; în loc și în provincie, mai departe zidirea respective construcția și aranjarea de ghițării, elevatori, magazine și staluri, etc., precum și transformarea de edificii vechi, construirea și vopsirea de frontispicii, uscarea păreților umezi.

Lucrări de ciment și anume: pardoseală de ciment, baze de beton, trepte, boltitur, leseli de ciment și vălăe de apărat vitele, canaluri de beton, mine etc.

Lucrări de lemnari, precum: coperișe, construcții de coperișe, magazine, șopronuri și alte încăperi economice pe lângă garanția de mai mulți ani.

Construirea de coperișe de ciment de lemn pentru prețul cel mai ieftin.

Măsurarea și expertizarea de edificii.

Cu bugeturi servim la dorință gratuit.

Mulțumind pentru încrederea clienților noștri, ne rugăm să ni-o păstreze și pe mai departe.

Cu deosebit respect

Vollák József és Társa.

Prima și cea mai mare prăvălie sud-ungară
de mauzolee și lespezi de marmoră,
al lui 144

Tunner Kornél

Temesvár-Gyárvaros,
Andrassy-ut 22. szám.

și

Temesvár-Józsefáros
Hunyady-ut 4. sz.

Recomandă mausoleele sale și lespezile de marmoră frumos executate pentru

prețuri nespuse de reduse.

Telefon 609.

SUCCES GARANTAT!

Biurul tehnic pentru zidirea de cuptoare de impregnare

Nr. privil. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS

fabrica de vapor pentru impregnarea de cărămiți.

LUGOS.

178

Recomand cuptoarele mele escelente pentru tot felul de cărămiți impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materiile necesare pentru experimentare trimit gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

S'a dovedit de excelent!

Imprumuturi de bani pe amortisare

mijlocesc pe lângă condițiile cele mai avantajoase, pe moșii și case în oraș cu 4,3, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30 și 50 de ani

adecă în camătă e socotită atât camătă cât și amortisarea din capital.

Principiul meu e îndestularea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi ipotecare.

Imprumuturile se plătesc în bani gata, scrisorile ipotecare se plătesc cu valoarea lor nominală. Spese prealebile nu sunt, tacele mi le socotesc ulterior.

Pentru deslușiri mai detaiate a se adresa la

HERZOG SÁNDOR

Arad. str. Weitzer-János Nr. 15, ușa 7.

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sâmburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce la întrebuintarea de apă nesposă ori murdară nu abzie seviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine.

Fântâni cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.

HÖNIG OTTO

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákoczy-utca 27. sz.

255

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

Este pretutindeni cunoscut că în marele magazin de ocaziune al lui

REINER S. SÁNDOR

ARAD, Piața Libertății Nr. 15 (Sabadság-ter) de lângă cafeneaua Fiume

au sosit 15,000 m. mătăasă de deosebită calitate care de care mai frumoasă

și anume:

Mătăasă Ponge, metrul 69 cruceri.

Mătase Taft colcrată pentru bluze, metrul 87 cruceri.

Mătase Douchesse, metrul 85 cruceri.

Mătase moire, louzine, ajour în deosebite chipuri executate.

5000 părechii mănuși de Praga p. Dame

Cumpărarea nu este obligată, privirea e gratuită, așa că ori-cine se poate convinge cu aceasta ocaziune despre frumseța miraculoasă și ieftinătatea mărfurilor.

CADOURI!

Juvaericele și ceasornice în cel mai mare

asortiment se pot capata numai la

DEUTSCH IZIDOR

Ciasornicar și giuvaergiu Arad, str. Templom (Palatul minorităților).

Ciasornice dela 5 Coroane în sus.

148

Cadouri (aur 14 carate) dela 5 cor. în sus.

Lanțuri de gât (14 c. aur) dela 10 cor. în sus.

Mai departe ori-ce obiecte de inchipuit, cari sunt corespunzătoare ca și cadouri dela cel mai ieftin până la cel mai fin.

Nou ciur de ales sãmânța

din plãci de fer aplicabile la mașini de îmblãtit

Prin fabricanții de mașini

GRAEPEL HUGO

BUDAPESTA, V. Váci-ut 40--46.

TÖREKRÓSTA
GRAEPEL HUGO SZABADALMA

Cu succesul cel mai strălucit probate.

Orî-cãruî interesat îi se trimite

descrierea amănunțită și un model.

Mă învoesc să dau pentru probă acest ciur la orî-care
mașină de îmblãtit pe 14 zile, la cas că nu convine
sã o reprimesc.

240

Biuroul de arhitectură
al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregãtește orî-ce fel de planuri
și acceptează tot felul de lucru apar-
ținãtor în sfera arhitecturii mai
înalte.

217

În binevoitoarea atențiune a publicului din provincie

Hotel Nádor

ARAD, Andrassy-tér Nr. 4.

Odãi curate și arãngiate din nou dela 1-60 cor. în sus
Serviciu prompt și ireproșabil.

218

TÖRÖK MÁRTON

proprietarul hotelului.

Pravãlia :

Andrassy-tér 13.

Palatul minoritilor.

Nr. telefonului 333.

La șease expoziții distins cu premiul I.

Kohn József

A R A D.

Atelierul fabricii :

Batthyány-utca 32.

Casa proprie.

Nr. telefonului 321.

La șease expoziții distins cu premiul I.

Tinicher de reliefuri de cînc și ornamentală pentru edificii.

INTREPRINDERE p. CONSTRUIRE DE CANALURI, APADUCTE, ODAI p. BAI și INSTALARE de CUPTOABE p. INCALZIT cu GAZ.

Fabricare de mãrfuri de metal.

Institutul de galvanisare electro-chemicã, de obducțiune galvano-plasticã
cu argint, nickel, cupru (aramã) și de cizelare metalurgicã.

Fabricare de dulapuri pentru ghiatã p. scopuri de economie domesticã, de mãcelãrii, conditorii și industriale.

223

Construcție proprie de dulapuri pentru ghiatã de sticlã.

și de dulapuri descomponibile pentru ghiatã cãptușite cu cînc tare, carii și cu puțînã ghiatã sunt în stare a pãstra un grad maximal de rãcealã.
Mare deposit de tot felul de articoli pentru economie domesticã și pentru culine și de vase de fer, de tinichea și emailate, de lãmpi de masã și
pendente. Cãzi pentru bãi, cãzi pentru copii, dușuri, atãt pentru economie de casã cãt și pentru stabilimente de bãi.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

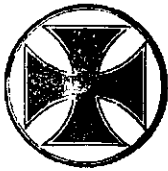
Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circei la femeii „sângelui”, anemie, amuțeală, tinitus de ureche, bătăea de inimă, sgârșitură de inimă, astma, suflu greu, sgârșitură de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Invenția acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant

în corpul omenească binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eără pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate incuse din toate părțile lumii, cari prețesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta”, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea estraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțepire.

206 4—

Prețul aparatului mare e Cor. 6.
folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.
folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țeară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

FISCHER KÁROLY

fabricator de pânze pe drot, de împletituri de drot, de site și de fonduri de drot de oțel pentru paturi.

ARAD, József főherceg-ut 8. szám.

Recomandă diferitele sale fabricate de pânză de drot (de cupru (aramă), fer și de pânză de drot suflat cu țino, care se află în deposit) mai ales pentru mori, fabrici și pentru scopuri economice, recomand de asemenea sitele pentru ciururile ventilatoare Bacher.

Pregătesc împletituri de drot pentru îngrădit grădini, parcuri, curți pentru găini și pășuni de sălbatăciuni, construiesc ciururi (potrescuri) de ales petricele, asșip și carbuni de peatră pentru scopuri de zidire, de mine, de grădinarie, grileje pentru ferestre la pivnițe și magazine, receptori de schintei pentru coșuri la locomotive și de fabrică.

Funduri de drot de oțel pentru paturi, cari pentru putința de a se ținea curate sunt foarte recomandabile. Diferite site de păr, fer, cupru (aramă) și mătășă, coșuri pentru tabac și site pentru cernut, precum și tot felul de obiecte nefinisate aci se pregătesc și construiesc în calitatea cea mai bună pentru prețuri moderate.

BIEDL JÓZSEF

coloritor și pictor de odăi, imitator de lemn și marmură
Arad, piața Libertății (vis-à-vis de statuie).

Primește toate lucrările ce se țin de bransa asta, chiar și cele mai grele.

187 13—25

Pictări de odaie,

precum și coloriri și imitari de lemn indigen sau exotic (fioderare) în execuție de gust,

pe lângă prețuri moderate.

Primește tot odată curățirea locuințelor de tot felul de insecte, pe lângă garanție. Comandele din provincă prompt și grabnic.

— La comande pe seama bisericilor rabat. —

Felurimii.

— Un arbore fără miez. Într'un oraș din Islanda se află un arbore centenar pe care locuitorii de acolo îl numesc *The Heartless tree*, arbore fără inimă, poreclă foarte nimerită, căci lipsește acea parte aproape indispensabilă vieții vegetale și care conține vasele prin care circulă seva.

Acest arbore e înalt de 23 metri aproape, larg de 60 cmi. la basă; el descrie o linie dreaptă aproape perfectă, cu o mică curbătură la jumătatea înălțimeii. El e sec dela bază până la vîrf. Jos, deschizătura exterioară a cavității este largă de 45 cmi. și de 15 cmi. la înălțimea de 10 m.

De aci cavitata se îngustează progresiv până în vîrf unde abia poate intra degetul.

Frunzele nu cresc pe acest copac decât în vîrf.

Insula fericită. Există o republică al cărei teritor e mai mic chiar ca acel al principatelor de Monaco și Lichtenștein și al republicilor de Andora și San-Marin, celebre totuși prin micimea lor.

Aceasta este republica Tavolara, care e stabilită la nord-est de Sardinia, pe insula Rochouse de Terranova

Ea numără cu totul aproape 170 de locuitori, dar are o istorie.

În 1882, Tavolara era încă o monarchie absolută: Paul I domnea acolo ca un fel de țar.

El aparținea dinastiei Bartkolsai, care fusese recunoscută în mod solemn în 1833 de către Carol-Albert al Italiei ca „avînd dreptul a titlul de suveran”.

Când Paul I muri, în 1882, izbucni o revoluție; populațiunea refuză de a recunoaște pe moștenitorul presuntiv și proclamă republica.

Se crezu inutil de a informa despre această puterile; se obținu pur și simplu consimțământul Italiei.

Președintele e ales pe 40 ani. Femeile au drept de vot. Nu există armată permanentă la Tavolara. Într'us cuvînt, o republică ideală!

Onorarul scriitorilor. D. Morley, autorul biografiei lui Gladstone, care a apărut, de curînd la Londra, a primit drept remunerațiune a operei sale 10 mii lire sterline (250.000 lei). Ori cât de mare ar fi această sumă, ea nu întrece altele cari s'au plătit autorilor englezi. Aceeași casă de editură, care a publicat biografia lui Gladstone, a plătit înainte lordului Macaulay, pentru „Istoria Marii Britanii”, jum. milion de lei.

Cecul, pentru suma aceasta, pe care banca Engliterei l-a plătit autorului, a fost restituit achitat fiind, casei de edițiunii, care l'a pus în cadră, expunîndu-l în bioururile ei, admirațiunii publicului.

Alte case engleze plătesc d'asemeni sume fabuloase. Astfel d-na Humphry Ward a primit pentru romanul ei „Helbeck of Bannisdale”, 350.000 lei. Lordul Randolph Churchill a primit dela „Daily Graphic”, pentru 20 scrisori trimise din Africa, 50.000 lei tînînd astfel recordul remunerațiunii jurnalismului.

Nansen a primit dela „Daily Chronicle” 25.000 lei, pentru o singură telegramă de 1500 cuvinte, ceea-ce vine aproape căte 18 lei de cuvînt.

Afară de asta, Nansen trimise aceluiași ziar un articol de 15.000 cuvinte care îi aduse onorariul de 100.000 lei. Nansen, de altfel, credem că va fi mult timp încă cel mai bine plătit autor. Povestirea expedițiunii sale la polul Nord (tradusă și în românește) i-a adus mai mult de 1 milion de franci.

Printre autorii anglo-americani moderni, cari fac teroarea casierilor conștiințioși, trebuie citat Rudyard Kipling, care a vîndut una din ultimile sale nuvele pe prețul de 1 chiling (1 leu și 25 bani) de cuvînt.

Nu mai puțin fericit și nu mai puțin abil este celebrul umorist Mark Twain, care a știut să intereseze pe un editor englez în cât acesta, l'a asigurat cu o rentă viageră până la sfîrșitul vieții acestui autor, cu condițiunea de a da editorului prioritatea tipăriturii tuturor viitoarelor sale produțiuni.

Iată cum știu Englezii și, mai cu seamă, Americanii a remunera munca și de a-și face și reclamă în același timp.

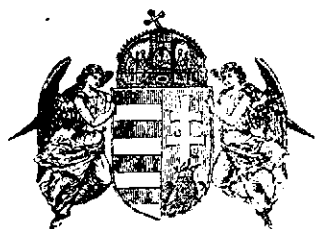
O rețetă pentru viață lungă. Ernest Legouvé, nemuritorul dela Academia Francei, mort la 97 de ani, a lăsat o nouă formulă spre a trăi mult timp. Iată-o.

„Ceea-ce prelungeste viața este seninătatea și întrebuițarea echilibrată a tuturor facultăților”.

Cu această ocazie găsim nemerit a aminti rețeta unui celebru medic englez asupra artei de a trăi mult timp, artă pe care toți ar trebui să o posedă:

1. — Opt ore de somn.
2. — A dormi pe partea dreaptă.
3. — A ține toată noaptea perdele odăii de dormit deschise.

Premiat cu medalia cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote
și fabrică de scaune de fer pentru clopote
a lui

Antoniu Novotny

în Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea-ce sunt mântuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provezute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura

și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu. așa că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton unui clopot de 461 klg. patent după sistemul vechiu.

Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de toace de metal

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere grătit și franco.

1035 39—52

Cel mai eftin isvor de cumpărare
în una din cele mai mari prăvălii de
Oroloage și giuvaricale
din Arad.

1005 159—

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

clășornicar și juvaerģiu

Arad, strada Templom,
(Palatul minoritilor).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

" " " dame " 12 " " "

" argint " bărbați " 5 " " "

" " " dame " 6 " " "

" oțel și nikel " 2 " " "

Wecker " 1'50 " " "

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă aceleași prețuri.
Primesc și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă
prețul cel mai înalt posibil, aur și argint călcat.

Am onoarea a aduce la cunoștința
m. on. public, că

1009 47—50

am deschis

Un atelier de tapiserie și înfrumșetare.

Ani îndelungați am lucrat în ateliere de rangul întâi din Budapesta, Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa încât sunt în poziția plăcută de-a putea corespunde tuturor esigențelor moderne.

Primesc tot felul de lucrări de brânșă asta dela cele mai simple până la cele mai elegante, pe lângă prețuri moderate.

Primesc eftin mobilarea de locuințe în loc și provincă. La mutări primesc transportul mobilelor, precum și repararea și renovarea de mobile și mese de biliard, pe lângă prețuri eftine.

Reiner I. Gyula,

tapisier și împodobitor.

4. — A nu pune patul lipit de zid.
5. — A nu face dușă rece dimineața, ci o baie caldă.
6. — A face mișcare înainte de masă.
7. — A mânca carne puțină și bine fiartă.
8. — (Pentru adulți). A nu bea lapte.
9. — A mânca lucruri grase, căci grăsimele augmentează celulele, cari distrug germeii boalei.
10. — A evita toxicele cari distrug țesăturile.
11. — A face în fie-care zi mișcare la aer liber.
12. — A nu ține animale în odăile de dormit
13. — Dacă se poate să trăiești o parte a anului la țară.
14. — A bea apă multă, a evita umiditatea și vântul.
15. — A varia ocupațiunile.
16. — A te odihni din când în când dela ocupațiunile tale.
17. — A-ți limita ambițiunile.
18. — A-ți stăpâni caracterul.

Urmați deci aceste sfaturi, și cu ajutorul lui Dumnezeu, dacă nu muriți înainte veți ajunge la o sută de ani.

Omul cel mai înalt. — După o statistică recentă, omul cel mai înalt în timpul de față e un rus, anume Macho, care măsoară 2 metri și 38 cm. El ar întrece cu 18 cent. pe omul socotit până acum ca cel mai înalt. Curios e faptul că părinții lui Macho, frații și surorile lui, sunt toți de statură normală. Spre a se culca comod, Macho a trebuit să-și construiască un pat de fier având niște picioare solide.

Cea mai răspândită carte. — Afară de biblie nu există altă carte care să fi fost tradusă în atâtea limbi ca romanul „Coliba lui Moș Toma“. Acest roman a apărut în limbile armeană, cehă, daneză, olandeză, finică, flamandă, francesă, polonă, germană, italiană, ilirică, portugeză, românească, latină, rusească, sârbească, spaniolă, suediană, grecească și în fine în limba wallisică.

Inima și razele Röntgen. — Societatea americană a razelor Röntgen a ținut o întrunire la Filadelfia. Doctorul Kassabian, directorul laboratorului Röntgen, a comunicat curioasa știre că el face actualmente experiențe pentru a lua o fotografie cinematografică cu razele X a pulsațiilor inimii.

Acum cât-va timp trebuia cel puțin 2 minute pentru o poză cu razele X; acum aparatele sunt așa de perfecționate încât e de ajuns o secundă. Va fi prin urmare ușor a lua 72 poze într'un minut, câte pulsațiunile normale ale inimii.

Această fotografie animată a inimii va fi de o mare valoare pentru medici fiind-că va permite a se însemna cu o precizie matematică defectele organice în caz de boală. Acelaș medic a declarat că se vor putea obține fotografii analoge ale mișcărilor diafragmei în raport cu respirația.

El acum se ocupă cu perfecționarea aparatului Röntgen pe sistemul cinematografiei.

Grădina artificială

alui

243

PAPP SAMU

ARAD.

Török Gábor-utca 20. sz.

Face și construiază din flori vii după moda cea mai nouă parisiană buchete, coroane și tot felul de obiecte de lux de flori vii pentru prețuri moderate.

Redactează foaia pentru grădinărit

A Kertészeti Közlöny

care aduce publicațiunile despre cele mai recente novități de grădinărit și servește ca manufactor ori-cărui grădinar.

Abonamentul pentru un an este
2 coroane.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în urma unei înțelegeri amicale m'am despărțit de companionul meu și am luat cunoscuta prăvălie de modă care este de 112 ani pe piața Aradului și sub firma

Urmasul lui Probst Károly & Comp.

o conduce mai departe

LÁZÁR EMIL

Schimbarea aceasta a firmei înseamnă începutul unui nou și modern spirit, care va străbate conducerea și întreaga activitatea firmei mele. Vechiu numai ceva rămâne: silința neobosită pentru satisfacerea credincioasă a on. public. Firma mea în trei secole a servit cu cinste și îngrijire interesele on. public și silințele mele asemenea tot spre aceasta țintesc. Ca mai principală datorie ce mi-o impun este că marfa mea să țină pas cu timpul și cu cerințele modei schimbătoare. Pe de o parte ca să-mi fie aceasta posibilă, pe de altă parte să-mi pot câștiga teritoriul necesar pentru prefacerea prăvăliei

articolele ingrămădite le vînd pe prețuri foarte reduse.

După ce desființez cu totul magazinul de covoare

și nu mă mai ocup cu vinderea covoarelor aflătoare în magazin, le desfac pe prețuri extraordinar de ieftine.

Desfac apoi secția de confecțiuni

asa că cele aflătoare în magazin mantale, gulere și alte îmbrăcăminte de dame vin în vânzare cu prețuri mult mai reduse oferindu-se astfel cu bun prilej pentru a se prevedé fiecare.

POSTAVURI ȘI MATASURI ÎN PARTE DEMODATE

pentru a căror soliditate și durabilitate garantează calitatea lor, se vînd pe prețul de fabrică.

Din ambele articole asortiment bogat.

Pe prețuri nespuse de reduse se mai vînd

albituri confecționate, serviciu de masă, perdele de lână brodate, linteol de masă și pat, creton batist, zephir, delen, plaiduri, etc.

Când atrag atenția on. public asupra firmei mele, rog să binevoiți a mă distinge și pe m-î departe cu bunăvoință provocându-mă la trecutul de 112 ani, în care restimp firma mea a profesat totdeauna principiul solide și oneste, de care s'a și ținut.

Cu deosebită stimă:

Urmasul lui **PROBST KÁROLY & COMP.**

LÁZÁR EMIL